

Pedro Calderón de la Barca

VIII. Henrik
(La cisma de Inglaterra)

Dráma három felvonásban

Fordította és a jegyzeteket írta: Fábri Péter
1997

Szereplők:

VIII. Henrik király
Wolsey kardinális
Károly, francia követ
Boleyn Tamás, öreg¹
Dionis, szolga
Pasquín², udvari bolond
Egy kapitány
Katalin királyné
Mária hercegnő
Boleyn Anna
Pole Margit, udvarhölgy
Seymour Janka, udvarhölgy
Udvarhölgyek, katonák, kíséret, lovagok

Helyszín: London

¹ A spanyol arany század drámaírói, a japán nó és kabuki drámaírókhoz és az olasz komédiaszerzőkhöz hasonlóan, zárt szerepkörökben gondolkodtak, és a szerepkört az eredeti nyelvű kiadások, ellentétben a magyar fordításokkal, mindig jelölik. Az „öreg” (viejo) itt éppúgy szerepkör, mint a „szolga” (criado), a „hösszerelmes” (galán) vagy a „komikus” (gracioso). Az utóbbihoz érdemes megjegyezni, hogy a spanyolban a „gracioso” szó eredeti jelentései a következők: „vonzó, bájos, szellemes, mulatságos”. Tehát a gracioso nem azonos a Shakespeare-darabok csetlő-botló bolondjaival. Ha valakire emlékeztet közülük, az a Méla Jacques.

² Beszélő név, jelentése: gúnyirat. Mivel azonban a többi név nem beszélő név, úgy döntöttem, inkább meghagyom eredeti formájában.

1. felvonás

Sípok³ szólnak, elhúzódik egy függöny, megjelenik az alvó HENRIK király; egy asztal mögött ül, előtte íróeszközök. Oldalán BOLEYN ANNA, és a király álmában így beszél:

KIRÁLY: Maradj, szépséges látvány, isteni árnykép,
fogyatkozó Nap, tűnő csillag, várj még;
a Napot magát sérted,
mert a fényét elhalványítva fénylesz.
Hogy lehet az ilyen szép, ami így fáj?

ANNA: Mindent el kell törölnöm, amit írtál.

KIRÁLY: Maradj itt, hallgass meg, várj még;
ne tűnj el a gyors légben, mint az árnyék;
ne pörögj el, istennő, mint az örvény,
hallgass meg...

Belép WOLSEY kardinális.

WOLSEY: Uram!

KIRÁLY: Te itt vagy?

WOLSEY: Mi történt?

KIRÁLY: Ki az a nő, aki most ment ki innen
a szobámból? Mondd.

WOLSEY: Felség, szerintem
álomkép volt. Nem járt itt senki sem.
Mit álmodtál, uram, mondd el nekem.

KIRÁLY: Jaj, bíboros! Hát halljad,
és értsd meg, miért érzek ilyen fájdalmat.
Tudod (de fontos, hogy újból
elmondjam, ha tudod is már),
hogy nyolcadik Henrik vagyok
ilyen néven Angliában,
hetedik Henrik fia,
s hogy bátyám, Artúr halála
után maradt rám apám
és Anglia koronája,
és hogy így két birodalmat
is megörököltem, és

³ „Chirimía” annyit jelent, mint schalmei (ez a magyar neve), alul kiöblösödő formájú, éles, érdes hangszínnű, a korban széles körben használatos, nádsípval fújt fúvóshangszer.

ezekkel együtt a legszebb,
legkeresztényibb királynét,
aki csak élt Angliában,
aki gyöngé vállán hordja
a mi harcos egyházunkat
már fiatalkora óta,
mert Katalin apja-anyja
Spanyolország fénylő párja:
ő a keresztény királyok
legszebb és legszentebb lánya;
őt vette el az én bátyám,
nagyon fiatalon; csakhogy,
vagy, mert Artúr beteges volt,
vagy más, titkosabb okokból,
a nászukat el sem hálták.
Katalin hercegnő így lett,
a velszi herceg halála
után, szűz létére, özvegy.
A spanyolok és angolok,
látván, hogy a szerzett béke,
a kívánt cél, megghiúsult,
és halottak a remények,
hogy a békét megőrizték,
megegyeztek abban végül,
tudós doktorok szavára,
hogy én vegyem feleségül;
és mivel ez előnyös volt,
feloldozott Gyula pápa;
minden lehetséges annak,
aki Isten alkirálya.
És nagyobb dicsőségünkre
e boldog egyesülésből
egy sugara a nagy fénynek,
egy csillag szállt le az égből,
Mária hercegnő; és ti
fölesküdtetek, hogy ő lesz
a velszi hercegnő, mert én
őt jelöltem örökösnek.
Mindezt azért mondtam el most,
hogy lásd, milyen híven őrzöm
és milyen készséges kedvvel
a hitet az angol földön;
és hogy mindez így van jól, és
hogy akármit is beszélnek,
törvényes volt, bölcs és szent volt
Gyula pápa engedélye,
és hogy lásd, hogy jól tudom, a
hitet mindig őriznem kell,
van, amikor fegyveremmel,

van, amikor szellememmel;
most, amikor Mars a véres
fegyverekre dőlve alszik,
én könyveim fölött ébren
ülök, és kiáltványt írok
a hét szentség védelmében;
azért írok, hogy legyen majd
ez a művem, mint egy szószék:
lemennydörgök a szektákra,
amelyeket Luther szórt szét.
Ez cáfolat Luther ellen,
aki félremagyarázott
minden szót a Bibliában,
a babilóni fogságot;
könyve méreg, könyve pestis,
és most hallgass ide; mondom,
éppen erről írtam eddig,
és most jön a rettenet, a
rémület, a szörnyűség, mert
az álom árnyai között
egyszer csak láttam egy képet.
Mondom tehát, éppen írtam
(a házasság szentségéről,
mert mi másról? Jaj nekem!),
fáradtam, a fejem szédült,
alig szedtem össze magam,
egy nehéz álom nyomasztott,
tompággal képzelődtem,
és kinyitotta az ajtót
egy nő. Megremeg a lelkem,
ahogy belép, ahogy nézem,
a hajam és a szakállam
égnek áll, megfagy a vérem.
A szívem hangosat dobban,
és belebénul a nyelvem,
a nő odalép hozzám, és
összezavarja a lelkem:
már nem tudok tovább írni,
mert amit a jobbal írok,
letörlöm a bal kezemmel,
az épp teleírt papírról.
Ez a látomás olyan volt,
olyan erős, valóságos,
hogy egészen megzavart,
ahogy nézett, ahogy állt ott;
annyira, hogy most is látom,
az alakját és az arcát,
pontosan, mint az előbb,
de talán csak a lélek lát,

a megzavart lélek rajzol
képeket a semmibe;
pedig, ha képes aludni,
nem kéne ébren lennie.

WOLSEY: Képzeleted ne kötözzed
ehhez az egy álmképhez;
az álomban csak lidércek
és árnyalakok köröznek.
Ezek a levelek jöttek,
másképp nem is zavarnálak,
de ez a kettő gyorsabb választ
igényelhet, mint az összes
többi.

KIRÁLY: Ki küldte őket? Látom,
fontosak.

WOLSEY: Ezt tizedik
Leó pápa.

KIRÁLY: És ezt itt?

WOLSEY: Emezt pedig Luther Márton.

KIRÁLY: Ha szabad volna gondolkoznom
saját álmom értelméről,
látnád, erről a két levélről
kellett az előbb álmodnom.
Hiszen a jobb kezemmel írtam,
az volt a jó, az igaz hit,
és az jelképezte ezt itt,
ezt védelmeztem, ahogy bírtam.
Ez a pápa levele.
Bal kezem balvégzetével
végezni akart a fénnel,
nem csoda hát, hogy tele
szívem bánattal, zavarral;
elég, ha ezekre nézek:
együtt a gyógyszer és a méreg,
együtt látom az éjt a nappal.
De enyém lesz a győzelem,
sorsomat én irányítom:
Luthert lábamhoz hajítom,
és Leót fölemelem.

Luther levelét a földre akarja dobni és a pápáét a magasba emelni, de eltéveszti és kicseréli a két levelet.

KIRÁLY: Lássuk, csak, hogy őszentsége
mit ír nekem. De mi ez?
Kétségbe ejtő eset,
újabb szerencsétlenség ez.
Hát Luther levele volt az,
amit magasba emeltem,
ó jaj, mekkorát tévedtem!
Újabb balvégzetű jóslat
fenyeget! Halott vagyok!
Szent ég! Istenem, minek
kell ma még történnie?

WOLSEY: Minek? Lesz egy jó napod.
Talán üstökös járt erre,
sápatag, reszkető fénnel,
hogyan hajnallá lett az éjjel?
Rengés támadt a hegyekre?
Vagy a hajnal vált sötétre,
és balvégzetű jóslatként
a Hold alatt sírt a napfény,
míg ömlött vakító vére?
Ugye, nem. Miféle végzet
két levél? Miféle jóslat?
Hátha én cseréltem el csak,
vagy talán fordítva érted?

KIRÁLY: Jó tanácsot adtál, Wolsey;
legyen hát, a tévedést
már jó jelnek vélem, és
szerencsémnek fogom tudni;
ezt azért kellett ledobni
talpam alá, mert a pápa
a hit szilárd kösziklása,
erre lehet alapozni.
Mert ő a szilárd talapzat,
és fölötte én az oszlop,
itt fönt én is terhet hordok,
így a szentély megmaradhat:
fejem fölé helyezett
egy ilyen borzalmas szörnyet,
aki a szél hátán görget
árnyakból lett hegyeket.
Súlytól fáj a szikla csontja,
égre száll a máglya lángja,
oszlik fönt az éj homálya,
még a kő is vérét ontja;
és már látom, mert már látszik,
hogyan középen egyesülnek,
két ellenség, egy nászt ülnek,
kő az egyik, füst a másik.

Ma senkit sem fogadok,
csak téged; megírom a választ
Luthernek és a pápának.

WOLSEY: Lábad csókolom.

KIRÁLY: Szomorú vagyok.

(Kimegy.)

WOLSEY: Bár születésemre nézve
csupán közember vagyok,
egyre följebb haladok,
föl, a szerencsém hegyére.
A legmagasabb ranghoz még
egy kis lépcsőfok vezet.
Ambíció, add kezed,
add kezed te is, hízélgés,
tőled kapom meg a végén
a legkiválóbb helyet:
mikor majd ott ülhetek,
magasan, Szent Péter székén.
Szerény iskolákba jártam,
szüleim szegények voltak;
azt mondta egyszer egy jóslat,
hogy csak a királyt szolgáljam,
s olyan magasra jutok,
hogy az túltesz mindenem;
még a jóslat teljesen
teljesülni nem tudott.
Az ígért helyet csak várom.
Mert bár magasan vagyok,
amíg pápa nem vagyok,
addig van még mire vágynom.
Mondta azt is az a jóslat:
egy nő lesz a végzetem.
Most a király ad nekem
sokak fölött nagy hatalmat:
ugyan mivel fenyeget
egy nő az én helyzetemben?
Bíboros-legátus lettem,
Henrik, a király, szeret,
a német császár, Károly, és
a francia király, Ferenc,
barátságomért verseng,
és annak révén Henrikért;
mindkettő kegyet vár tőlem,
s vív a másik ellen harcot;
persze én majd ahhoz hajlok,
aki pápát csinál belőlem.

Jön BOLEYN TAMÁS, KÁROLY, a francia követ és DIONIS.

TAMÁS: A francia nagykövet,
napok óta várja már,
hogyan fogadja a király.

WOLSEY: Most nem. Majd később jöhet.
Most sajnos nem tud beszélni
őfelségével.

(Kimegy.)

KÁROLY: Ki volt ez,
aki kiment az előbb?

TAMÁS: Nem tudom. Maga a gög,
a hiúság, a szemtelenség,
mert, akármit csinál is,
mindez Wolsey kardinális.

KÁROLY: Önnel nálunk ezt nem tették.

TAMÁS: Nem tudom, hogy milyen szerrel
varázsolta el őt Wolsey;
ezt a bölcs, ezt a nagyúri
férfit, ilyen könnyűszerrel;
aki már az iskolában
otthon volt a bölcséletben,
kánonjogban, dalban, versben,
és a teológiában.
Engedjen másról beszélnem,
monsieur, mert most magához,
mint nagystílű franciához
fordulok és arra kérem,
segítsen nekem, barátom,
délután egy fél órára.
Franciaországban látta,
tehát tudja, van egy lányom,
koronája minden szépnek,
amit a természet gazdag
kincséből a földnek adhat;
mert ilyen szép nincsen még egy.
Ma a palotába jön
mert ezentúl udvarhölgy lesz.
Tudom, nincs rá oka Önnek
mégis tiszteljen meg Önt;
a királyné (Isten óvja)
sok érte élt évemet
meghálálva, véreimet
megtisztelve, idehozza.
A lányom kíséretében,
kérem, vegyen részt, és ezzel
megtisztel minket.

KÁROLY: Ezennel
 igent mondok, kedves Boleyn,
 legyen úgy, ahogy kívánja,
 állok a szolgálatára.
 Engem kötelez a hála.
 Vagyok alázatos szolgája.

TAMÁS: Óvja az ég.

KÁROLY: Minden vágya
 teljesüljön! Óvja Isten.

TAMÁS: Megyek, hogy előkészítsem,
 ami kell még. Isten áldja.
(Kimegy.)

DIONIS: *(Félre:)* Gazdám milyen szomorú lett! -
(Hangosan:) Uram, nem mondasz el semmit?
 Meghallgatott-e már Henrik?
 Elintézted már az ügyed?
 Indulunk-e haza gyorsan
 Párizsba már?

KÁROLY: Jaj nekem!
 Isten nem akarja!

DIONIS: Nem?
 Nem megyünk?

KÁROLY: Szerencsém jobban
 tudja nálad, mit szeretnék.
 A király nem hallgatott meg,
 nem intéztem el az ügyet,
 haza innen hogy is mennék?

DIONIS: Nem értem, hogy miről beszélsz,
 én, uram, semmit sem értek.
 Kérted ezt a követséget;
 én sosem tudtam, miért
 jöttél olyan lelkesen
 Angliába, miért lettél
 lelkesebb, mint ahogy jöttél,
 vársz itt engedelmesen;
 ha Franciaország szóba
 kerül, bánatosan mondod,
 hogy el kell majd hagynod Londont,
 uram, vezethet ez jóra?
 Mondd el, kérlek, az okát,
 végül úgyis meg kell tudnom.

KÁROLY: Mert erőlteted, elmondom,
kedvem is van hozzá.

DIONIS: Hát?

KÁROLY: Az ő királya és a mienk egyként
becsületesnek és bölcsnek találta,
ezért jött Párizsba angol követként
Boleyn Tamás, mint én most Angliába.
Hogyan gyűlik a jégcsap vízcseppenként,
nem tudom; s hogy mért éget a tűz lángja;
csak azt, hogy van egy ezüst-kristály gömb, és
forgása szétzúzza a szférák csöndjét.

Boleyn magával hozta, szerencsémre
(vagy, mint most hiszem, fájdalomra inkább),
a szépséget Londonból így kitepve,
a lányát, a gyönyörű Boleyn Annát.
Mert ő a szépség tiszta istensége,
legszebb szirén, amelyet másutt nem látsz.
Bűvös, bizsergető varázsa úgy hat:
fülek megnyílnak és szemek vakulnak.

Láttam Párizsban egyszer. Kértem Istent,
nem arra, hogy bárcsak vak lettem volna,
hanem hogy ilyen sugaras sok színben
tündököljék a legszebb madár tolla.
Juno pávája volt s még annyi minden:
szelíd szellő, mely felhőt fúj a Holdra;
csak azért kell az égre a sok csillag,
hogy éjjel is látsszék, hogy a Nap csillog.

Belépett egy terembe, és belépett
ami a Földön valaha csak szép volt,
ezüstös, kék selyem ruhája fénylett
(viselhet-e vajon más színt az égbolt?);
épp büszkélkedtem, hogy szabadon élek,
s úgy maradtam; a szívem tűz és jég volt,
a szerelem szelíd villámmal sújt le,
az ellenállás csak kínom növelte.

Gyémántot gyémánttal könnyű csiszolni,
az acél az acéllal könnyen játszik,
a mágnes a mágnesre ütő holmi,
az egyik boldog és nem az a másik.
Egy szerény szívben szerelmet csiholni
olyan nagy dolognak miért is látszik?
Hát nem ömlött talán a megzavart ég
szájából mágnes, gyémánt, tüzes tajték?

Táncolt; táncoltam vele; most nem szólok
sok részletről, melytől bizalmam ébredt,
és reményem; hiába tudtam jól, hogy
asszony ő, csupa változás és véglet;
kezemben maradt egy hízelgő zálog,
egy zsebkendő, okául a reménynek,
de hogy ez az előjel mit jelentsen,
azt egy könnycsepp mutatta a szememben.

Szerettem, vágytam, kívántam - nem enged;
szolgáltam, fájtam, reméltem - bolondság;
mutattam, mondtam, írtam nagy szerelmet;
éreztem, sírtam, féltem - megcsal, mondták;
hittem, örültem sok kis kaptam kegynek,
feledtem, hagytam, dobtam gyanúm gondját.
Dicsőségemet látták, ezer jellel,
a néma éjjel és a pletykás reggel.

A Nap alig tette föl koronáját
új fényben, útja első állomásán,
én egy szűkebb szférában a Nap mását
köszöntöttem már, szerelmem lakásán.
Még a remegő este alig szállt át
fölöttünk, örvendezve szívem vágyán,
mikor egy kert, szirmok köztársasága,
hű kerítő, már kerített vigyázva.

És ott aztán a hűvös éjjel csendje,
az illó vágy a jázmin illatában,
a szökőkút, amely csobogott egyre,
a csermely, amely csevegett magában,
a szél, mely ráhevert a levelekre,
a szellő, mely sóhajtott száz virágban,
minden szerelem volt. Csoda, hogy éled
madárban, vízben, virágban a lélek?

Láttál-e már félénk és szorgos méhet,
mielőtt megcsókolta a virágot,
csak ide-oda szállt, a szárnya fénylett,
hol közeledett, hol meg arrébb szállott?
Vagy könnyű szárnyú, szerelmes lepkéket
a láng körül körözni ki nem látott?
Ott röpködnek, vibráló alakokban,
és színes szárnyuk gyorsan lángra lobban.

Így körözött az én félénk szerelmem
a rózsza és a láng körül, remélve,
és hogy majd hideg hamuvá kell lennem,
ettől, szerelmes lévén, egyre félve;
de a szerelmes konoksága bennem
és az alkalom bátorított végre,
lepkére, méhre jöttek bátor órák:
égett a szárnyam, csókoltam a rózsát.

Ezerszer boldog vagy, hogyha eléred
a lehetetlent, szerelmed szerelmét!
Ki mondhatná, hogy a betelt remények
hamujából születik a felejtés?
Ki mondhatná, hogy egyek a szeszélyek
és a birtoklás, a remény és az emlék?
Hogyan szeretett az, aki megkapta,
amire vágyott, és aztán tagadja?

Éppen ebben az időben ért véget
apja követsége, és hazajöttek,
én úgy maradtam, mint a hideg éjek
jöttén a föld, ha nem süt Nap fölöttem.
Képzeld, egy szerelmes hányféle képet
képzél szerelméről magának össze,
én is annyit képzeltem, mert nem láttam.
Csodálod-e hát, hogy Északra vágytam?

Hát ezért kértem ezt a követséget
királyomtól; megadta; idejöttem;
itt a király nem fogad, csak ígéret;
bár egy évszázad múlna így fölöttem!
Bár örömömbe ront, hogy kissé félek
látni szerelmem itt, ebben a körben;
ez félelmem és gondom. Hát íteld meg,
okkal vagyok-e szerelmes, míg élek?

DIONIS: Ha úgyis te leszel a férje,
mitől kell félned addig?

KÁROLY: Hogy az apám gyanakszik.
Mindig rossz szemmel nézte.
Anna túl gőgös neki;
hiúsága, törtetése,
fennhéjázó önhittsége
néha rideggé teszi,
s hogy dühöng is, az a híre;
s bár tetteti, hogy pápista,
azt hiszem, hogy van egy titka:
valójában Luther híve.

Szerelmesen, s mégis félve
szeszélyeitől előre,
lennék inkább szeretője,
hogysen sírjak, mint a férje.
De mi ez? *(Zaj kintről.)*

DIONIS: Most érkezik
Anna épp a palotába.

KÁROLY: Mondd a napnak, gyújtson lángra,
a ragyogás elvakít.

Belép a nevetségesen öltözött PASQUÍN.

PASQUÍN: Milyen elegáns vagyok!
De mi ez? Na, szép dolog!
Hogy engem kihagytatok
a kíséretből, gazok.
Nincs igazság, bárki mondja.
Hé, no, lassabban a testtel.
Én hiányzom.

DIONIS: Ez az ember
a király kedvenc bolondja.

PASQUÍN: Nem ilyen egy hősszerelmes?

KÁROLY: Hogy egy ilyen nagy királynak,
mint Henrik, piszkos zshiványok
és bolondok hízelegnek!

DIONIS: Láttam jönni a folyosón,
megkérdeztem, ki ez itt.
Onnan tudom. Többet is:
nem csak bolond, hanem folyton
jósol, úgy jár-ke, és összes
bolondságáról kisül,
hogy mint jóslat, mégis ül.

KÁROLY: Nézz csak oda, már ott jönnek.

PASQUÍN: Csináljanak nekem is
helyet itt a jók között;
hiszen egy szegény ütődött
nem nagyon zavar senkit.

KÁROLY: Már a királyné fogadja
Annát. Micsoda felséges
asszony a királyné, nézzed.
Nagy kegyben részesül Anna.

*Jönnék BOLEYN ANNA, az apja, BOLEYN TAMÁS, EGY KAPITÁNY és KÍSÉRET az egyik oldalon,
és a másikon a KIRÁLYNÉ, MÁRIA HERCEGNŐ és POLE MARGIT.*

ANNA: Ha ilyen nagyúri kegyben
részesülhet szerénységem,
felségedet arra kérem,
csak egy kézcsókot engedjen.
Gógös lehelletem menten
a Hold mellé száll az égen,
hogy ekkora szerencsében
volt részem; aki irigyel,
talpam alól, lentről figyel,
s kezemben a dicsőségem.
Kívánom, hogy méltóságban,
bőségben, sokáig éljen
míg csak a Nap jár az égen,
jelenlegi korszakában;
és az utókor szavában
is majd; hogy így, mint a fönix,
új életre keljen ön is,
abban a ragyogó lángban,
mivel annak hamujában
mindent az öröklét őriz.

(Letérdel.)

KIRÁLYNÉ: Tárt karokkal fogadom,
lelkem nyújtom tárt karomban,
két karomban, melyben ott van
barátságom - azt adom.
Álljon fel, azt akarom.
Ne térdeljen, hiszen ez
kedves csak annak lehet,
aki nem Istennek szolgál.
Csak Istennek magának jár
ekkor nagy tisztelet.
Vele ember úgysem ér föl,
ezért is van az hiába,
ha imádatot kíván a
teremtmény a teremtménytől.
Hát még, kinek a szépségből
annyit juttatott az Isten,
hogy azzal a hívő szívben
istenes félelmet ébreszt,
hiszen az Isten kezének
nyoma rajta úgyis minden.
Most csókolja meg Máriát
és a hölgyeket, már várják,
tárt karokkal.

ANNA: A Nap párját
is megérdemlem látni hát,
hercegnőm? Ilyen csodát!
Még ér az egyik Nap fénye,
és már másik kél az égre,
hogyan az világítson tovább?
Hercegnőm, a kezét!

HERCEGNŐ: Inkább
a karomat, Boleyn Anna.

ANNA: Nem magányos tehát a főnix,
amely most elrepült felettem.

KIRÁLYNÉ: Akit pedig itt lát mellettem,
ez Pole Margit. Köszöntse őt is.

ANNA: Felség, Ön itt kincseket őriz!
Ő Apolló tizedik múzsája.

MARGIT: Rosszabb hírem lesz, majd meglátja,
tolvaj leszek, és fényt lopok
az Ön esztől, és szépsége sok
sugarából is még néhányat.

PASQUÍN: Bár fárasztani szokott,
amikor sokat beszélek,
most kivételesen, kérlek,
engedélyezze egy-két szót.
Engedd meg, csodálatos
királyné, hallgass meg engem.
Okom is van rá, esengem:
ha nem mondhatok el bármit
és hallgatok, ahogy más is,
mire jó bolondnak lennem?

KIRÁLYNÉ: Még sohasem fárasztottál,
Pasquín; de szomorúvá tesz,
hogyan úgy jársz, mint egy rossz vátesz,
pedig komoly tudós voltál,
nem fecsegtél, nem jósoltál -
s hogy ez neked elég legyen:
ezt sajnálom, ez fáj nekem.

PASQUÍN: Isten így alkotott, jól van:
én bolond vagyok, te józan.
Van erről egy történetem.
Egy londoni vakkal esett:
lehetett verőfényes dél
ő nem látta, kivel beszél,
felőle a Nap süthetett.

Egy éjjel, amikor esett
(úgy zuhogott, mint most nemrég)
mintha dézsából öntenék,
a járókelők eláztak,
az én vakom meg sétálgat,
két kezében két fáklya ég.
Arra jár egy ismerőse,
és kérdezi: ha úgysem látsz,
minek cipelsz itt két fáklyát?
Az én vakom azt felelte:
Én nem látom a fényt, persze,
de látja, aki jön szemben,
és így majd nem lök föl engem;
nem azért ég ez a fény, hogy
én lássak, hanem hogy mások
jobban lássanak helyettem.
Én vak vagyok (jelképesen),
de hogyha jövök felétek,
világít rólam a fényes
értelem - s nem jöttök nekem.
Hát ilyen jó a helyzetem,
mégis sajnáljátok tőlem;
van is rá okotok bőven;
vak vagyok és bolond fényem
világít a vaksötétben:
aki lát, fusson előlem.
És most engedd meg, azt kérem,
- mivel az alkalom szólít -,
ha, Felség, neked is jó így,
hogy jós-tudásom fényében
a hölgyek jelenlétében,
elmondjam Annának, hogy az
Ég milyen sorsot tartogat
neki és a szépségének.

MARGIT: Már kezdi a hülyeséget.

HERCEGNŐ: Engem inkább szórakoztat.
Mondd.

PASQUÍN: Hát először is, hallod,
azt mondja neked a jóslat,
Anna, hogy nem látszol jónak;
nagy csibészre vall az arcod;
és bár szerelem von burkot
és szigor és megvetés
szépségedre, de azért
árnyak kísérik a jöttöd,
mert túl szép vagy és túl gögös.

Kérd az Istent, váltsa még
jóra, és úgy lesz; itt téged
szerelem és szeretet
vesz körül, és tisztelet,
annyira, hogy látom, lépkedsz
- mögötted díszes kíséret -
egyre föl, sok nagy kegyet
megkapsz, és elérheted
az angol birodalomban
- s végül aztán halálodban -,
a legmagasabb helyet.

ANNA: Ezt a furcsa bolondságot
ezúttal jó jelnek nézném;
az Ön teremtménye lévén,
magasba Felséged áldott
fénye sátorában szálllok.

KIRÁLYNÉ: Ennél Önben több az érdem.
A szerelem sosem tétlen,
aki megveti, idétlen.
Jut is eszembe: ma még nem
láttam uram és királyom.
Megyek, be kell hozzá mennem.
Vajon hogy van? Egészséges?
(Indul, hogy belépjen.)

KÁROLY: Milyen szép!

TAMÁS: Milyen erényes!

(Kimegy TAMÁS, KÁROLY, DIONIS és a KAPITÁNY.)

PASQUÍN: Istenem, micsoda szellem!

KIRÁLYNÉ: Mit csinál Henrik?

Belép WOLSEY és megáll az ajtóban.

WOLSEY: Odabenn
ír valamit, asszonyom.
Még én sem zavarhatom.
Azt parancsolta, hogy senki
ne merészeljen belépni.

KIRÁLYNÉ: Megismersz?

WOLSEY: Hát nem tudom,
hogy Ön a királyné öfelsége?
A méltóság és a dísz
elárul egy istent is.

KIRÁLYNÉ: De akkor hogyan merészelsz...?
Elém állsz, Wolsey? Mit képzelsz?

WOLSEY: Teljesítem a parancsot,
amit uralkodóm adott.

KIRÁLYNÉ: Örült, hiú, ostoba!
Tisztellek, mert te vagy a
bíboros, de csak a rangod.
Mert ez a szent bíbor téged,
a mészároslegény fiát,
ki maga vagy a hamisság,
magával emel az égbe.
A ruhád fékez, az véd meg.
Nem teszem meg, amit kell...
Azért csak ne felejtsd el,
hogy Hámán vagy a szememben,
de Eszterre találsz bennem,
aki egyszer megfelel.
(Kimegy.)

WOLSEY: Úrnőm...

HERCEGNŐ: Elég volt, Wolsey, ne halljam!

WOLSEY: Fenséged lába elé
térdelek most...

HERCEGNŐ: Na elég.

WOLSEY: Csakis szolgálni akartam.
(Térden.)

HERCEGNŐ: Álljon föl. Elhiszem, jól van.
(Az összes hölgy távozik.)

PASQUÍN: És ha belépek a királyhoz,
jobb lesz, ha utamba nem álltok;
mert Hámán vagy a szememben,
és Ahasvér véred veszi menten,
megjárod, hogyha Esztert bántod.
(Kimegy.)

WOLSEY: Mit hallottam és mit láttam?
Hogy a mindenkihez hajló
Katalin királyné baljós
dühvel rám - és csak rám - támadt?
Hogy hűséges szívében, amely
mindenki iránt megértő
(még a gondolat is sértő!)
csak nekem nincs egy kedves hely?

A dajkám előre látta,
hogy egy nő lesz a romlásom.
Igen, ez így van, már látom,
ha a többit eltalálta,
jó lesz erre is tehát
figyelnem, előrelátón;
ha nem te, dühös királyné,
ugyan ki is lenne más?
A királyné áll csak szemben
velem, ez kétségtelen.
Ő a fő ellenfelem,
akkor tehát ő szenvedjen.
Rettegjen csak Anglia,
féljenek tőlem a britek:
polgárháborút zendítek
én, a mészáros fia.

(Kimegy.)

Jön BOLEYN TAMÁS és BOLEYN ANNA.

TAMÁS: Anna, itt a palotában
tartsd kézben a szerencsédet,
és a sorsod, mely különben
állhatatlan és szeszélyes.
Engem a király megtisztelt,
téged a királyné kedvel,
én megtettem, amit tudtam,
most tedd meg te, amit meg kell.

ANNA: Csak, mert az apámtól jönnek,
nem mondom, hogy szemtelenség
összes tanácsod, ez a sok
ostoba értelmetlenség.
Miféle országba hoztál,
ahol, csak, mert le van sülve
az arcom, bőröm színéért
az emberek lelkesülnek?
Te azt mondd, jót akarsz, de
azért jöttem ide, hogy egy
asszony lábánál térdeljek?
Hát miféle dicsőség ez?
Én térdeljek lent a földön,
én csókoljam vidám arccal
a királyné kezét, még ha
négy országot tart is azzal?
Vinnél inkább a hegyekbe,
volnék vadak királynéja,
engedelmes növényeké;
esküszöm, az is jobb volna,

mint babérkoszorús fejű
felségeknek tisztelegni,
sosem lenni irigyelve,
csak másokat irigyelni.
De mert ez a legtöbb, amit
a sorsom sikerként adhat,
szolgállok, mindegy, nem számít,
hiszen, ugye, ezt akartad.

TAMÁS: Mindig féltem indulatos
lényedtől, hogy vad szavaid
folytán még rossz véget érhetsz.
Föltéve, hogy eszednél vagy,
győzd le magad; nézz tükörbe,
itt áll, mint egy tiszta kristály,
előtted a szent királyné.
Nézd magad az ő tükrében
és szedd össze magad, lányom.
Tanulj tőle idejében.
Én megtettem, amit tudtam,
Most te lásd, hogy mit kell tenned.
Van Isten, és legyen bár az apád,
képes leszek még rá, hogy megtagadjam
a vér szavát a becsület szaváért,
és halálod ellen ne tiltakozzam.
(Kimegy.)

Jön KÁROLY és DIONIS.

KÁROLY: Egyedül van.

DIONIS: Akkor rajta.

KÁROLY: Merjem-e? Jöjjek? Belépjek?
Beléphet a palotába
a téged imádó lélek?
Beléphet ebbe a várba,
amely általad szentté lett?
Tudd meg, elbitangolt gazdám,
milyen sokat sóhajt érted.
Milyen sötét lett a lelkem,
hogy nem süt rá napsütésed!
Elvesztettem kettős fényét,
azóta sötétben élek,
mint a sárga napraforgó,
mágnes, melyet napfény éltet,
sárga tányérjával fordul
a napsütésnek, a fénynek,
és ha elveszti, kiszárad,
szirma hull és azzal vége.

Én is a te sugaradban,
kis pillanatokra élek,
amennyit szemed megenged,
mint a napraforgó élhet:
meghal minden alkonyatkor.
Én is, ha nem látlak téged.

ANNA: Elmondhatnám neked, Károly,
ha nem volna illetlenség,
ha elmondanom engedné
a becsület és tisztesség:
könnyen hajló láng vagyok, és
két súlyos sóhaj közt égek,
az egyik sóhaj kiolt,
a másik sóhaj feléleszt;
mert, ha melletted vagyok,
akkor égek, akkor élek,
és ha nem, már csak parázslak,
várom, hogy jöjj és felélessz,
adj fényt, lelket és életet,
ennek a már halott lángnak,
amely mindig újra lobban,
mikor téged újra látlak.

KÁROLY: Van-e más vigasza annak,
aki téged sokszor nem lát
mintsem az az egy, hogy tudja,
hogymint örökké emlékszel rá?

ANNA: Akkor higgy, remélj és szeress,
mert ez így van.

KÁROLY: Csakhogy nem tud
nem félni, aki szerelmes,
s bizakodni, aki tudja,
hogymint téged nem érdemelt meg.

ANNA: Akit szeretnek, szeressen,
akinek engednek, higgyn,
bízzon az, akiben bíznak,
állhatatosan és híven.

KÁROLY: Na és kit szeretnek?

ANNA: Károlyt.

KÁROLY: Kinek engednek?

ANNA: A sorsom
kezében tartó férfinak.

KÁROLY: Ki állhatatos?

ANNA: Aki folyton
legyőz minden akadályt.

KÁROLY: Hogyan?

ANNA: Szerellemmel.

KÁROLY: Ez én vagyok!

ANNA: Szóval szeretsz?

KÁROLY: Szeretek.

ANNA: Kit szeretsz?

KÁROLY: De hiszen tudod!
Akarod, hogy ki is mondjam?

ANNA: És így is marad?

KÁROLY: Örökké.

ANNA: Lesz más urad?

KÁROLY: Nem lesz soha.

ANNA: Kié leszel?

KÁROLY: Más senkié.

ANNA: És ez biztos?

KÁROLY: Itt a kezem.

ANNA: A férjemé?

KÁROLY: Százezerszer
mondok igent, bár az apám
jött egy házassági tervvel
otthon; de Londonban vagyok.

ANNA: A királyné és a király!

KÁROLY: Mivelhogy még nem fogadott,
tudod, nem jó, hogyha itt lát.
Isten veled.

(KÁROLY és DIONIS *kimennek.*)

ANNA: Óvjon Isten.

Bejön a KIRÁLY, WOLSEY, a KIRÁLYNÉ, a HERCEGNŐ, a HÖLGYEK. A KIRÁLY, amikor meglátja ANNÁ-t, zavarba jön.

ANNA: *(Félre:)* És most kénytelen leszek
kezet csókolni a királynak.
Megint megalázkodhatok,
és megint térdelhetek.
Ez a dicsőség? Ez sértés. -
(Hangosan:) Felség, nagyuram, kérem,
nyújtsa a kezét.
(Térdel.)

KIRÁLY: *(Félre:)* Őt látom?
Egek!

ANNA: Ha lehet...

KIRÁLY: *(Félre:)* Csodálom...

ANNA: Bár kevés bennem az érdem...

KIRÁLY: *(Félre:)* Itt van a rémület, érzem.

ANNA: Rabszolganője.

KIRÁLYNÉ: Nem értem:
zavartan néz rá a férjem!

ANNA: Vagyok...

KIRÁLY: *(Félre:)* Fájdalmak fájdalma!

ANNA: A szerencsés Boleyn Anna,
mert a lábánál a térdem.
Nyújtsa csókra a kezét, kérem.

KIRÁLY: *(Félre:)* Ismét megzavart a bánat,
lelkem? Szemem, ismét árnyak
szállnak a híg levegőben?
Látnom kell ebben a nőben
azt a különös csodát? -
(WOLSEY-hoz:) Ő az, aki ma ott járt,
ez a nő az álom lelké,
de most ébren vagyok persze,
ébren; ez nem délibáb. -
Ki vagy te nő? Hogy neveznek?
Hiszen csak egy istennőben
van ennyi szépség, de közben,
mint egy jóslat, rám ijesztasz.
Fények, árnyak versenyeznek,
kedvet ébresztasz és félek,
két kő közé szorult lélek;

vágyat keltesz, elrémítesz.
Azt jelenti végül mindez
hogy retteglek és szeretlek.

WOLSEY: Tettess, Felség.

KIRÁLY: Ezt mondd annak,
akinek fájdalma kisebb. -
Álljon fel, majd én segítek,
legeslegszebb Boleyn Anna;
És hogyha az ég haragja
sújt, mert a lábamnál őrzöm
a fényét, menti a bűnöm,
hogy néztem és úgy maradtam,
hogy a hóban meggyulladtam,
megfagytam az égő tűzön.
De amit most mondtam, engem
nem feloldoz, de elátkoz,
hiszen nem először látom
az arcát; már láttam egyszer.
Ne térdeljen ott; keljen fel.

ANNA: Ha felemelsz, mint egy isten,
a Nap szent fényét érintem.
De Felség, aki előtted
térdel, miért vágyna följebb?
Nincs út magasabbra innen.
Lábadhoz örömmel hajlok,
ennél többet (*Félre:*) (fölrobbanok)
ennél szebbet nem akarok.

KIRÁLY: Amilyen szép, olyan okos,
hölgylem.

HERCEGNŐ: Már-már irígy vagyok,
még jó, hogy a rangom úgysem
engedhet irígynek lennem.

KIRÁLYNÉ: Én pedig féltékeny lennék,
hogyha volna féltékenységek
az igazi szerelemben.

ANNA: Úrnőm, az égre, ez sértés,
gyanúsítja, aki szeret.

KIRÁLY: Legyenek féltékenyek hát
ők ketten; nem bánom, mindegy.
Hogy ne volnának irigyek,
ha ezt a szépséget látják.
(*Kimegy.*)

MARGIT:

A csillag, mely kíséri érkezésed,
igen szerencsés csillag, Boleyn Anna.
Kérem az eget: bárcsak így maradna,
és távozásodkor is óvna téged.

2. felvonás

Jön WOLSEY és a KIRÁLY.

WOLSEY: Nyugodjál meg.

KIRÁLY: Hogy nyugodnék?
Aki viszonzatlan szeret,
csak a fájdalomában nyughat,
csak a sírásban pihenhet.
Ha egy király halni készül,
sokan rémképeket látnak,
tűzmadarak fölröpülnek,
csóvás üstökösök szállnak.
Láttam balszerencsém képét,
azt a fénylő, égi testet,
az az álom, az az álom:
a testem fél, a lelkem retteg.
Miért nem hagyod, hogy meghaljak
kedves gyilkosom kezétől;
ajándék lesz tőle halnom,
Boleyn Anna kegyelméből.

Jön PASQUÍN.

PASQUÍN: *(Félre:)* Szomorú a király. Mire jó
egész vagyona, hatalma,
ha nem tudja jól érezni
magát, amikor akarja? -
(Hangosan:) Felség, szomorú?

KIRÁLY: Az vagyok,
mert a lélek szenvedélyét
sosem képes kormányozni
hatalom, méltóság, felség.
Szomorú vagyok.

PASQUÍN: Ezért mondom,
hogy nem számít, hogy nem lettem
király, ha egyszer jó a kedvem.
Erről pedig eszembe jut
egy tanulságos történet.
Egy filozófus, valahol
egy hegyen, talán egy völgyben
(az egészet csak kitaláltam,
tehát egyremegy a fönt-lent),
szóval: ott volt, és arra járt
egy katona, valami jött-ment.

És hosszú beszélgetésük
végén megkérdezte: tényleg
soha nem láttad Nagy Sándor
arcát, a mi Cézárunkét?
Azét, akit babér díszít,
és akit az egész világ
királyának mondanak?
A filozófus azt mondta:
Hát nem ember? Nem mindegy, hogy
őt látom, vagy téged látlak?
Hogy kigyógyítsalak ebből
a nagy közös imádatból,
tépj a földről egy virágot;
fogd, és vidd el Nagy Sándorhoz.
Azt üzenem, teremtsen csak
egyetlen ilyen virágot;
majd meglátod, hogy nem illet meg
a diadal, a dicsőség,
és a babér egyetlen egy
embert sem; mert nem teremthet,
annyi győzelem után sem,
egy kis egyszerű virágot,
amit bárhol megtalál.
Ön is, Felség, lehet ugyan
uralkodó fejedelem,
akit rettegnek, becsülnek
asztalnál és fegyveresen,
hogya nem képes örülni,
pedig milyen semmiség ez:
erre még egy meztelen és
éhes csavargó is képes.

KIRÁLY: Kedvet adtál élni, Pasquín.

PASQUÍN: Te⁴ pedig nem adtál semmit,
sőt, el is vetted a kedvem.

KIRÁLY: Mit akarsz?

⁴ A darabban több olyan szereplő is akad, aki a királyt hol tegezi, hol magázza. Egyedül Wolsey az, aki végig és következetesen tegezi. Még a királyné is magázza és „felség”-nek szólítja olykor-olykor. Ez a probléma később megjelenik Anna és Wolsey kapcsolatában is. A tegezésnek és a magázásnak ez a viszonylag könnyű váltakozása a régi magyar nyelvet is jellemezte: amit ma magázásnak hallunk, az a nyelv viszonylag késői (két-háromszáz évvel ezelőtti) fejleménye. A magázás eredetileg egyetlen nyelvben sem más, mint nagyon udvarias tegezés. Én itt az eredetihez hűen váltogatom a tegezést és a magázást. A váltogatásnak szerintem tartalmi jelentősége van: a merev forma alól általában a tegező szövegekben törnek fel az indulatok (különösen később).

PASQUÍN: Csinálj belőlem
pojáca-felügyelőt,
hisz tele van piperkőccel
az udvarod; legyenek a
pojácák felügyelője;
akit annak nyilvánítok,
köteles legyen előre
fizetni nekem egy tallért.

KIRÁLY: *(Félre:)* Lássuk meg, mi lesz belőle,
hova visz az új bolondság. -
(Hangosan:) Jó, Pasquín. Ki vagy nevezve.

PASQUÍN: Bíboros, tessék, fizessen.

WOLSEY: Miért?

PASQUÍN: Nem szép a szakálla.
Túl pomádés és túl formás,
túl divatosra van vágva.
Vagy ha mégsem, akkor azért.
Egyszer egy udvarhölgy - láttam,
és úgy élek, hogy így történt,
aki jól volt, csak azt bánta,
hogy nem volt hipochonder, mert
azt divatosnak találta...
De megyek is, mert látom, jön
kétszázötvenhárom dáma
élén a királyné, hozni
gyógyírt melankóliádra;
el akar szórakoztatni,
de ha engem itt találna,
bosszantaná.

KIRÁLY: Nahát, ehhez
igazán nincs semmi kedvem. -
Bíboros, kérlek, maradj,
ne hagyd itt most velük engem;
hogy ne kelljen odanézniem⁵,
mondd el kérlek, hogy kik jönnek
vele a kíséretében?

WOLSEY: A hercegnő; és mögötte
ott jön Pole Margit.

KIRÁLY: Hogy fáraszt,
milyen unalmas egy szépség!

⁵ Szövegváltozat: „mert nem illik odanézniem”. Ugyanis erről van szó, az udvari etiketről.

WOLSEY: Ő a királyné kedvence.

KIRÁLY: És azután ki jön még, nézd.

WOLSEY: Seymour Janka.

KIRÁLY: Hát az nem szép,
de nagyon bájos és kedves.

WOLSEY: És mögötte Boleyn Anna.

KIRÁLY: Állj, elég, ne is mondj többet,
ha látom, örül a lelkem,
és a szívem beledermek.
Mondd csak, ezért az örömért
mit kívánsz?

WOLSEY: Csak annyit adj meg
egyszer, azt intézd el nekem
amit régen megígértél.
Meghalt tizedik Leó,
üres most a pápa trónja;
hogya támogatsz, uram,
ahogyan ötödik Károly
és Ferenc, a francia,
biztos, hogy az én fejemre
kerül most a tiara.

KIRÁLY: Ez a legfőbb kívánságom.
Támogatlak.

WOLSEY: A legmagasabb
helyre emelsz így egy téged
szerető alattvalót.

*Belép a KIRÁLYNÉ, a HERCEGNŐ, POLE MARGIT, SEYMOUR JANKA, BOLEYN ANNA és más
hölgyek.*

KIRÁLYNÉ: Az én édes uram beteg,
és én élek? Ön szomorú,
és én még nem haltam bele?
Szép kis szerelem, mondhatom.
Hogy van, Felség?

KIRÁLY: *(Félre:)* De terjengős!

KIRÁLYNÉ: Jobban van már?

KIRÁLY: *(Félre:)* De fárasztó! -
(Hangosan:) Csak kedvetlen vagyok, kicsit
beteg.

KIRÁLYNÉ: Nem is a jókedv jön
 Önnel most egy társaságba,
 hogyha rosszkedvű, én uram,
 tőlem mást hogyan is várna?
 De akik itt velem jönnek,
 elszórakoztatják talán
 verssel és tánccal a hölgyek.
 A szép Seymour Janka, mint egy
 édes szirén, elvarázsol
 a hangjával mindnyájunkat;
 Margaritát ünneplik a
 verseiért, amelyekben
 mindannyiunknál szebben szól;
 Boleyn Anna...

KIRÁLY: Jaj nekem!

KIRÁLYNÉ: ... mindenkinél szebben táncol.
 És ha a vers és zene
 nem szórakoztat⁶ el, akkor
 a hercegnő fog előadni
 az erkölcsfilozófiáról.
 Én meg nyelveket beszélek.
 Válassz, Felség, ezek közül
 melyik szórakoztat téged.

KIRÁLY: *(Félre WOLSEY-nak:)* Nem örülnék semmi másnak,
 csak Boleyn Anna táncának.

WOLSEY: *(Félre a KIRÁLY-nak:)* Azt javaslom, előbb válassz
 mást, hogy ne legyen feltűnő.
 Mondd előbb a többinek, hogy
 énekeljenek, mondjanak
 verseket.

KIRÁLYNÉ: Fontos, amiről
 Wolsey-val beszélget, Felség?

KIRÁLY: Igen. Fontos államügyek.

KIRÁLYNÉ: Kardinális úr, távozzék.
 Talán mégsem olyan sürgős
 az ügy, és ahol én vagyok,
 Felséged nem kedvez jobban
 másnak, mint nekem. Na megy már?

⁶ Újból tegezésre vált. Ld. az erre vonatkozó lábjegyzetet.

WOLSEY: *(Félre:)* Megyek, igen, majd csak akad
egy hely, ahol kigondolom,
hogymint álljak bosszút rajtad.
(Kimegy.)

KIRÁLY: Tessék, mihez legyen kedvem,
ami tetszik?

KIRÁLYNÉ: Volt okom rá,
hogymint tettem. Ez a Wolsey
egy hízelgő, csak a saját
javát nézi, nem pedig az
országét; a Napba szállna,
ha tehetné, a fegyvere az
önteltség és a pimaszság.
Ez Önt inkább nyomaszthatná,
mint vidítsa. Rajta, hölgyek,
szórakozzunk! - Seymour Janka!
Fogd a hangszer, énekelj.

SEYMOUR JANKA: Bár ez a dal elég régi,
de különös szövege van.

(Énekel.)

Ketten élünk egy pokolban,
ketten élünk boldogságot,
láthatod a szenvedésem,
én meg azt, hogymint végre látod.

KIRÁLY: Rendkívül szép dal és szöveg.

KIRÁLYNÉ: Janka pedig elbűvölő,
igaz?

PASQUÍN: Hű, de mennyire!
Úgy énekel, mint egy veréb.

KIRÁLYNÉ: Fogd ezt a követ. - És mert látom,
hogymint a szöveg is így tetszik
felségednek, elmondom egy
erre írott glosszám.

PASQUÍN: Rajta!

KIRÁLYNÉ: „Ketten élünk egy pokolban,
ketten élünk boldogságot,
láthatod a szenvedésem,
én meg azt, hogymint végre látod.”

Van nekem csak egy szerelmem,
azért mégis két érzésre
vágyom kétségbeesetten:
vagy, hogy megszeressen végre,
vagy arra, hogy ne szeressem.
Te hiába vetsz meg, jól van;
én meg rád hiába vágyom;
így ítelt egy isten rólam
és rólad, így vagy a párom,
„ketten élünk egy pokolban”.

Színes szekfű: díszes forma,
egynek gyilkos, másnak édes,
ezt is, azt is odavonzza;
szirmáról szív a pók mérget,
míg a méh mézet gyűjt róla.
Rajtad én fájdalmat látok
és ez is kedvemre van,
te pedig rajtam azt látod,
hogy megvetem önmagam:
„ketten élünk boldogságot”.

Ha, talán csak, hogy szenvedjek,
vagy, mert így kell bosszút állnod,
engem továbbra is megvetsz,
én is könnyen bosszút állok,
és továbbra is szeretlek.
Szerelemben, megvetésben
így büntetjük ketten egymást,
én az utálatod nézem,
és te is rajtam bosszút állsz:
„láthatod a szenvedésem”.

Bár én egyre csak remélem,
hogy egyszer megváltozz, mégis,
ebben a vad szenvedésben
te is tudod, amit én is,
hogy szeretlek mindenképpen.
A szerelem mindig áldott,
de soha a megvetésed,
és így várunk, vársz és várok,
míg meglátod, amit érzek,
„én meg azt, hogy végre látod”.

KIRÁLY: Szép strófák!

PASQUÍN: Na nem túl szépek,
inkább mondjuk, hogy elég jók.

HERCEGNŐ: Mi nem tetszik?

PASQUÍN: Költő vagyok,
ezért van az, hogy nem tetszik,
mindaz, amit nem én írtam.
A többi az nem ér semmit.

HERCEGNŐ: Most táncoljon Boleyn Anna.

KIRÁLY: *(Félre:)* Csak tétessünk, szerelem.

PASQUÍN: Mit játsszanak?

ANNA: Egy galliardát.

BOLEYN ANNA *táncol és végül a király lába elé hull.*

KIRÁLY: Leestél a lábam elé.

ANNA: Inkább felemelkedtem.
Mert ez itt isteni szféra,
és olyan magasra szálltam,
hogy gondolataim szárnya
megég a Nap sugarában,
fönt magasan.

KIRÁLY: Ne ijedj meg,
ha karommal fölemellek.
(Félre:) Mert ez már szerelem, érzi
a szívem, amelyben élsz,
Boleyn Anna.

ANNA: Tudom, mivel tartozom,
uram; ennyi most elég.

PASQUÍN: Vajon jól táncolt-e Anna?
Nem nagyon értek a tánchoz.
Nekem minden tánc egyforma.
Azt látom csak, hogy megállnak,
ugrálnak ide meg oda,
jobbra-balra. Néha futnak,
hosszúra nyújtják a léptük,
máskor: fölszöknek magasra;
mintha csak a szél labdázna
egy gitár vad ritmusára.

Jön BOLEYN TAMÁS.

TAMÁS: A francia követ akar
beszélni Önnel, uram.

KIRÁLYNÉ: Napok óta visszatartja
Wolsey, nem tudom, miért.

PASQUÍN: Itt most komoly dolgok jönnek.
Inkább megyek, pojjákra
vadászni. Urak, vigyázat,
Én vagyok a három párka.
(*Kimegy.*)

KIRÁLY: Jöjjön.

Kimegy BOLEYN TAMÁS.

KÁROLY: Lábad elé térdelek,
legkeresztényibb Felség,
csókolom a kezed, melyet
- tartson bár tollat vagy kardot -
mind a két világ csodál.
Amióta átadtam a
megbízólevelem, kézcsók
kíséretében, csak várok
a mostani alkalomra.

KIRÁLY: Csekély egészségem és nagy
elfoglaltságom késleltették
az ügyeidet, francia.

KÁROLY: Nos, uram, hogy végre látlak,
elmondhatom néhány szóban
a jövetelem okát. -
(*Félre:*) Ha a lélek beszélni tudna. -
(*Hangosan:*) Ferenc, a francia király,
hiszi, oka van, hogy bízson
a rózsában és a virágban,
hogy a francia lilium
és vele az angol rózsa,
győzelmes fegyver virága,
egyesít majd két tavaszt,
eggyé válik ifjúsága,
mert alkalmas az idő,
s nem fenyegetik szeszélyek.
És így, megőrizendő
a békét, a keresztények
közti visszavonást bánva,
az én tisztetem az, hogy kérjek
az orléans-i hercegnek
(körötte sugaras fények)
úrnőm, lányod személyében
felséges szép feleséget.

Felséged és parlamentje
döntsön így, ha jónak véli
a birodalmak egységét.
Ez a követségem célja.

KIRÁLY: Még megfontolom a választ.

KÁROLY: Az ég nyújtsa hosszúra élted,
kívánom, légy halhatatlan,
a főnixet is túléljed,
amely szárnyával táplálja
a tüzet, melyben hal és éled.

KIRÁLYNÉ: Ön szomorú, Önnel tartok;
sosem válhat el a lélek
lakhelyétől.

KIRÁLY: *(Félre:)* Pedig válik.
Mert nálad él ez a lélek,
Anna; lelkemmel halok meg,
de most lelkem nélkül élek.
(Mind távoznak.)

Jön WOLSEY.

WOLSEY: Nekem semmi sem sikerül.
Az én szerencsém beteg.
Állítsd meg a kereked,
Fortuna, még itt fölül.
Törvénytelenül tartóztattam
a követet ilyen sokáig,
mert így közben két királyt is
a barátomnak mondhattam.
Amíg nem dől el, hogy kinek
szánják a hercegnőt, könnyen
hízelgek a császárnak, közben
ígérgethetek Ferencnek.
Mindvégig áltatom őket,
és mind a kettő számít rám
és barátjának tekint; aztán
mind a kettő megsértődhet.
De most a király meghallgatta
a franciák követét,
a császár meg saját emberét,
Hadrián bíborost akarja
pápává tenni. És így még
végül más nyeri el tőlem
azt, amiért úgy küzdöttem:
a római pápa címét.

És mivel a királyné ma
bosszút esküdött ellenem,
haljon meg, mert gyűlölöm,
és mert a császár nagynénje.
És mert a leendő pápa
ellenségem, ellene
fordulok, rémületet
keltő, hatalmas csalással.
Boleyn Anna éppen jókor
jön, mintha csak hívtam volna.
Van egy ravasz tervem, most majd
meglátom, hogy elég bátor
lesz-e hozzá, hogy segítsen.
Benne van minden reményem.
Ma meglátom, hogy az égen
milyen csillag óvja a tervem.

Jön BOLEYN ANNA.

Tisztelettel üdvözlöm, felség...
De mi ez? Amikor kimentem,
a királyné állt itt a teremben,
és olyan zavart vagyok még,
hogy csak fecsegek. Bocsánat.
Figyelmetlenségemet
zavarom menti.

ANNA:

Bocsássam meg,
ha felségnek szólítanak?
Ilyen világos beszéd
inkább háláért kiált, hisz
tudja ezt Ön, kardinális,
mintsem hogy bocsánatért.
Hogy megsértett? Imádkozzam
az éghez, hogy csak sértegessen,
legyen folyton figyelmetlen
és hogy én azt mindig halljam?
Hiúság volna vágynom erre,
hogy rang legyen, ne véletlen,
és így szólítsanak engem,
kerüljön bár az életembe?
Mit sérthet az, egy ilyen lágy
és édes nevet hallanom? -
(*Félre:*) Jaj, a düh! A fájdalom!

WOLSEY:

(*Félre:*) Tovább mehetek tehát. -
(*Hangosan:*) Ha már voltam olyan bátor,
látom, nem haragszol érte.
De arról, hogy tévedés-e
vagy sem, majd inkább máskor
beszélgessünk, arra kérlek.

Elég, ha most annyit mondok:
ezek nem ide való dolgok.
A veszély hallgatni késztet
róluk itt és most. Megyek.
Isten veled, az ég óvjon.
(*Úgy tesz, mintha menne.*)

ANNA: Ketten vagyunk és azt mondom,
hogyan innen ki nem mehet,
amíg a titkát el nem mondja végre.

WOLSEY: És mondd, Anna, te, aki
nő vagy, tudsz titkot tartani?

ANNA: Minden szentekre ígérem,
márványból leszek.

WOLSEY: Elhiszem,
de leszel-e aztán elég
bátor?

ANNA: Hányszor mondjam még,
hogyan igen, így lesz, hiszen
titoktartó vagyok és bátor;
és hogyan féljek, ahhoz kevés
ami fájdalmat küld az ég,
ami borzalmat a pokol.

WOLSEY: No, hát királyné leszel.
Te leszel az angol királyné.
Én a fejedre koronát, és
te nekem itt esküt teszel,
hogyan nem leszel hálátlan. Félek,
mert egyszer azt mondták nekem,
hogyan egy nő lesz a végzetem.
És az esküdtől remélek
segítséget, hogyan az magát
a végzetet legyőzheti;
mert a balga csak követi,
a bölcs vezérli csillagát.

ANNA: Itt és most szavamat adom,
ünnepélyes esküvel,
hogyan segítelek.

WOLSEY: Mivel
bűnhődj, ha nem?

ANNA: Halld.

WOLSEY: Hallgatom.

ANNA: Kérem Istent, ha sérelmedre
volnék, (miután a jogar
már a lábam előtt hever
és korona került a fejemre),
akkor a tisztesség, dicsőség,
ami új helyzetemmel járna,
mind forduljon szomorúságra,
sírjak, ahogyan nem sírt nő még;
és a legsiralmasabb véget
érjem, ezt kérem most az égtől,
haljak meg a hóhér kezétől,
mert megharagszik rám a férjem.
Erre esküszöm, ezt ígérem.

WOLSEY: És ez elég is nekem.
És hogy közelebb legyen
hozzád vágyott dicsőséged,
halld a legnagyobb gazságot,
amit csak tervelt halandó.
Ilyet az útján haladó
Nap és egy korszak sem látott.
Ahogy mondom, úgy tegyél.
Tudod, hogy a király szeret,
és hogy egészen eleped
isteni szépségedért;
Tudod, milyen gyöngé ember
Henrik, milyen vak. Ha szeret,
nem néz semmilyen érdeket;
semmire sincs tekintettel
másra, mint a szerelemre.
Te jól színlelsz; hát tegyél úgy,
mintha szeretnéd, de mondd, hogy
gondolnod kell a becsületre,
és hogy csak ezért nem engedsz.
De ha a felesége lennél,
akkor persze nagyon szeretnéd;
így sűrű fátylat eresztess
a szeme elé, amelyen
a lelke áttör hevesen,
és sikerre viszed a tervet.

ANNA: Gondoltam, hogy csodát tudok
tenni; hiszen épp az a terved,
amihez értek, hogy tettessek;
hogy ne tenném, hisz nő vagyok.
De mivel a nevem Boleyn,
szégyen volna, ha elcsábulnék.
Mint nőnek, vonakodnom kéne,
mint királynőnek, már sosem.

WOLSEY:

Ott jön.

(Kimegy.)

ANNA:

Károly, bocsáss meg, kérlek,
ha hű szerelmedet megbántom,
de ma valami másra vágyom:
a koronára, mert az fényes.
Hiszen végül is nő vagyok,
és csak ezért győz le az érdek,
s adom magam a felejtésnek.
Annyi minden megváltozott.
És ha majd azt mondják rólam,
hogy nem nézem, csak az érdeket,
hogy felejték és tettetek:
csak mert nő vagyok, mind attól van.

Jön a KIRÁLY.

KIRÁLY:

Terád vágyó, tévelygő lelkem
nem véletlenül vezetett
erre: látta a fényedet,
és ezért hozott ide engem;
Mert egy ilyen boldog találkozásban
lángol a szerelem, ott ég a lázas lángban.
Jaj Anna, milyen szép vagy!
Ez a szerelem új csodája,
fénylik tőled a lelkem tája,
mert nem egyetlen csillag néz csak
kedvtelve rám, de ami rég volt:
mind az egész kristályos égbolt.
És mert a szabad akarat
akarja, hogy szeresselek,
amíg ez másképp nem lehet,
nem az enyém és nem szabad.
Add, hadd fogjam meg a kezéd.

ANNA:

Vedd el a tiéd, uram; én értelek,
de a hűvös szavak ellenére,
bár sóhajtozol csak, ezzel
önmagadtól távolodsz el,
és a becsületed sérteget;
mert szerelmes vágy hajt téged,
az sugárzik rám, és ha elér, megéget.
Bár könnyebb volna örülnöm
vágyakozó szerelmednek;
az ég tudja, hogy szenvedek,
és le kell magamat győznöm;
és hogy mást akarnék, de jobb, ha belátom:
alattvalód vagyok és te vagy a királyom.
Bár ne a királyom volnál!

Volnál egyszerű közember,
(Istenem!), se pénz, se rendjel,
volnál csak egy szegény polgár!
Mert aki a te életedben részt vesz,
annak a jogar sok jogot nem ígérhet.
Akkor megbecsülhetnék,
szerelemmel szeretnék,
volnék hites feleséged,
esküdnék örök hűséget.
De nézd, milyen mélyre merültél,
milyen méltatlan helyzetbe kerültél.
Hát kell neked ez a kín?
Lehetetlen vágyad hajt
és idéz rád szörnyű bajt.
Bár megérdemelném, hogy mint
királynéd üljek melletted,
te csak uralkodj, engem halni engedj.
(Teszi, mintha menne.)

KIRÁLY: Anna, ne menj, maradj még!

ANNA: Itt állok és tisztellek.

KIRÁLY: A szépséged, a lelked...

ANNA: Isten vagy. Félek, hogy még...

KIRÁLY: Jaj, Boleyn Anna! Csak téged szeretni!

ANNA: Jaj, Henrik! Elveszteni és feledni.

KIRÁLY: Ha egyszerű ember lehetnék,
a szerelmemet becsülni tudnád?

ANNA: Én leereszkednék hozzád,
te pedig felemelkednél;
ilyen végletes helyzetekben
egyenlőkké leszünk a szerelemben.

KIRÁLY: Hát akkor jobb lesz, látod,
ha inkább már most engedsz,
hiszen nem leereszkedsz,
de több leszel.

ANNA: Világos,
szóval szégyenben éljek;
nem volna bűn, volnék a feleséged;
de a szeretőd? Így nem.
Ne is remélj ilyen kegyet.
Ha tényleg becsülsz és szeretsz,
ne rontsád el a hírem,
mert most nincsen folt rajta.

KIRÁLY: Az én szerelmem nem hálátlan fajta,
de figyelmes és gyöngéd.
Ha világ gazdája volnék,
minden szépet eléd szórnék,
a lábad elé tennék.
Volnék szabad, már holnap
napsugarakból vert koronád volna.
Nem lehet. Már van feleségem.
Házasság, nem lehet.

ANNA: Így hát büntetlen leszek.

KIRÁLY: Add ide szép kezéd, hadd nézzem,
még ha meg is ölsz vele.

ANNA: Már házasság, nem lehet.
Sem te meg nem házassághatsz,
sem én meg nem szerethetlek,
engedj, mert el kell, hogy menjek,
engedjünk a kétes sorsnak;
ne mondja rám dühös szeszély,
hogy a szájam hallgat, de a szemem beszél.
Isten veled, királyom,
uram, gazdám, most engedj;
ne ébresszen új vágyat benned
könnyem, szomorúságom.
Az ég tudja, szeretlek...
(Kimegy.)

KIRÁLY: És az ég azt is tudja, hogy dühömben halok meg.

Jön WOLSEY.

WOLSEY: (Félre:) Micsoda súlyos bánat
ül rajta, mint az árnyék!
Mintha csak erre járnék,
úgy jövök. Mert ez már a
tervem része. Hogy ment vajon?
(Hangosan:) Mit csinál felséged?

KIRÁLY: Wolsey, meghalok.
A teljes pokol tüzében
annyi fájó gyötrelmem nincs,
nem szenvednek annyi vad kint,
mint én, hogyha Annát nézem;
bár gyors halál elragadna!
A lelkem láva és a szívem az Etna.
Jaj nekem, már meggyulladtam!
Jaj egek, mindjárt megégek!
Nem, szerelem így nem éget.

Mozdulni sem tudok lassan.
Valami démon, tüzes ördög
engem magamat ruhának felöltött.

WOLSEY: Nyugodj meg.

KIRÁLY: Nyugodjék meg,
mondd a szeszélyes sorsnak,
a változékony Holdnak,
az engedetlen tűznek,
a tántorgó tengernek;
én Boleyn Annába vagyok szerelmes.
Akarod tudni, meddig
terjed a szenvedélyem?
Ember a szenvedésben
meddig képes elmenni?
Vele megházasodnék,
ha ebben most is szabad ember volnék.
Vagy nem tudom, mi volna,
ha az volnék. Beismerem,
örület, elment az eszem.

WOLSEY: *(Félre:)* Csak most bátorság, most a
magasba hágok, itt az alkalom. -
(Hangosan:) Uram, az ekkora nagy fájdalom
nagyon erős gyógyszert kíván.
Még saját méltóságánál,
saját arany jogaránál
is fontosabb a király
személye, úgy gondolom.

KIRÁLY: Mit akarsz mondani?

WOLSEY: Jól tudom,
felség, hogy te sokkal többet
tudsz, mint amennyit én tudok
de hallgass meg, és ha akarsz,
utána akár üttesd
le a fejem, hogy elmondhassam:
rosszul őriztem, de jó úrnak adtam.
El akartam ezerszer
mondani neked már azt
amit most, mert csodállak,
de eddig sose mertem;
engedtem a rossz szokásnak,
hogy nem mondanak igazat a királynak.
De ma, látom, meghallgatsz.
Ne sértődj meg a szavamon,
mivel most végre szabadon
elmondom ezt a súlyos aggodalmat.

Felség, nőtlen vagy. Bárhogy
mondják, nem valódi a házasságod.
Sem égi törvény nem mondja,
sem földi, írásban, szóban,
hogya a királyné valóban
a feleséged volna.
Ez egyszerű; elvégre
mégis Artúr, a bátyád, volt a férje.

KIRÁLY: Ez a saját lelkem érve!
És nem számít a pápa engedélye?

WOLSEY: Hát még gyanakszol? Inkább
hidd el, az iskolákban is így tanítják,
ha mindenféle érvek
hatnak rád, jól vigyázz, össze ne téveszd
a lényeggel a véleményeket;
király vagy és tudós, és csak ez érdekes.
Mert ha mégsem így volna,
és a lelkiismereted másképp szólna,
és elvakultságból nem így gondolod,
ki hinné a királyról, hogy azért mondja, mert gonosz?
Ki hinné el rólad, hogy nem a köz javáért
és a saját lelked nyugalmaért
fogadod meg a jótanácsot?
Dobd el az igát, az engedelmisséget,
bocsásd el Katalint, mert nem a feleséged,
küldd el, mehet,
menjen zárdába, úgyis istenes.
Ha felajánlod neki ezt a válást,
nem kétlem, uram, hogy még ő lesz hálás.
Kedv és szerelem nélkül házasodtál;
küldd el, hiszen látod, hová jutottál,
miféle végletekig!
Mitől kellene félned itt?

KIRÁLY: Egyáltalán nem félek,
tudom, hogy ez a megoldás.
Viszont félek megtalálni a módját.

WOLSEY: Hívjad össze a parlamentet,
tarts egy beszédet, amelyben kijelented,
hogya a lelkiismereted szavára
hallgatsz, akármit mondott is a pápa;
Bizonyítandó, hogy a hit vezet,
mutass, uram, szélsőséges érzelmeket.
Távolítsd el őt; akkor szabad leszel,
égető tüzedet majd akkor olthatod el,
és azután, ha meglesz a válás,
elintézzük a pápai áldást;

mert én csak arra vágyom,
hogy boldog és egészséges legyél, királyom.

KIRÁLY: Menj, Wolsey; magát az életet kínálad,
amit már elveszettnek hitt a királyod,
egy észveszejtő szerelem miatt;
menj, hívd össze tanácsosaimat;
mert a zűrzavar, amelytől a lelkem szenved,
hosszadalmas gondolkodást nem enged;
súlyos ügyben ha néha tévedünk,
a sietség mentséget nyújt nekünk.

WOLSEY: *(Félre:)* Már meg is bántam,
hogy ennyit késlekedtem, ennyit vártam.
Az életem a zálog, az élveztem kegyek:
most mindent elveszíték vagy még többet nyerek.
Most becsaptam és vakká tettem,
és van rá mód, hogy amikor bánná, már semmit se tehessen.
(Kimegy.)

KIRÁLY: Bevallom, örült vagyok és vak vagyok,
és az igazság az, amit bár szeretek, most megtagadok.
De amíg az ember nem okoz kárt magamagának,
ha téved is, mást mutat neki a látszat;
mert ilyen zavaros küzdelemben a lélek,
csak akkor téved, ha tudja, hogy mikor téved.
Tudom, hogy Wolsey hazudott és hamis
érvekkel nyert meg engem magam is;
nem hittem el belőle egyetlen hangot.
De a bennem égő pokoli lángok
tüze az eszemet úgy megzavarta,
hogy hazugságokat kreál és az igazságot tagadja.
Tudom, hogy az a házasság is érvényes lehet,
amikor az öccs veszi el az özvegyet,
hiszen már a nagy pátriárka, Júda
- és ezt persze mindenki tudja -
azt mondta kisebbik fiának, a fiatalabb testvérnek,
hogy támasszon magot a bátyja özvegyének,
és vegye el. Így volt természetes,
és nem szegték meg a törvényeket,
és így áll az Írásban. Szükséges tehát,
hogy az asszonyt, ha túléli urát,
és különösen, ha nincs örököse,
férje testvére elvegye.
És később, ha ez nem állt szemben
írott és íratlan törvényekkel, tehát nem volt törvénytelen,
a közjó érdekében a pápa úgy dönthetett
(ugyan kinek kétséges ez),
hogy a régi kötést feloldja
és ezzel engedélyt ad az újra.

És végül, ha mindezek az érvek félszegek,
a pápa Isten helytartója és mindent megtehet.
De bár megvallom, ez kevés,
hiányzik a meggyőződés, mert hiányzik az ész.
Tűrjön hát Katalin;
övé a hit, a szentség és az övé a kín;
én is szenvedek; az egek
így siettetik saját végemet;
kegyetlen kínok jönnek,
és engem is a halál peremére löknek.
Katalin, megbocsáss,
hogymint homlokodról leveszem a koronát,
és más fejére teszem; majd a szent ég,
mely látja buzgalmad és balszerencséd,
megadja dicsőségét:
engem megbüntet és megbosszul téged.
Hiszen, ha te elveszíted, mivel
erényes vagy, más majd azért vesztheti el,
mert hiú, nagyravágyó és buja.
Ez az én balszerencsém, a sorsom csillaga.

Jön PASQUÍN.

PASQUÍN: Akadt egy súlyos gondom,
pojáca-ügyben. Ha megengeded, elmondom.
Mit tegyek azzal, aki nem egy, de kettő?
Kétszínű alak, nem éri be eggyel,
veszélyes, mint egy kétélű fegyver.
Az ilyen kétszer fizessen? Erre mit válaszolsz?
Találtam egy-két ilyen alakot.

KIRÁLY: Borzasztó állapot!
Ha nem kapom meg, amit akarok,
meghalok a szerelemtől; de úgy is meghalok,
ha megkapom: a fájdalomtól. Így szól
az ítélet, vagy a szerelemtől halok meg, vagy a kintől;
mostantól, bármit is tegyek,
már a halál árnyékán lépkedek.
(*Kimegy.*)

PASQUÍN: Nem akart felelni. Nem válaszolt.
Veszélyes helyzetben van egy bohóc,
belép valahová, fagyos a hangulat,
mond egy vicceset és senki sem mulat.
De most egyszerre jönnek itt sokan;
jó ez a hely nekem az ajtóban,
majd sorra belépnek, én meg itt állok
és fizet, akit pojácának deklarállok.

Az egyik oldalról jön BOLEYN TAMÁS és a KAPITÁNY, a másiktól KÁROLY és DIONIS.

TAMÁS: Mit akar a király?

KAPITÁNY: Ha a parlamentet összehívja,
súlyos dolog lehet.

TAMÁS: Az a hír járja,
hogy valami más, új
ügy nyomja a lelkét.

PASQUÍN: Boleyn Tamás úr,
bocsássa meg, ha türelemre intem;
ezek Istentől való dolgok. Szerintem
a ló a bűnös.

TAMÁS: Miért?

PASQUÍN: Nem tudja mitől lehet?
Nemrég fakó volt, most almásderes.
De ne is válaszoljon, mert már jönnek,
hatalmas legyezőikkel a hölgyek.
Na ezért beszédem tőlük a pénzt.
Akitől meg nem ezért, arról jelentve van, hogy szép.

Jönnek a HÖLGYEK, elhúzódik egy függöny; mögötte ott ül a KIRÁLY és a KIRÁLYNÉ koronában, jogarral; a HERCEGNŐ a KIRÁLYNÉ mellett; a KIRÁLY mögött áll WOLSEY.

KÁROLY: Már ott ül a trónon a király
a királynéval és a hercegnővel.

TAMÁS: Milyen zavartnak látszik az arca!

WOLSEY: Uram, az udvar összegyűlt előtte.

KIRÁLY: Hűbéreseim, jóbarátok,
akiknek erős válla tartja
hatalmas birodalmunk súlyát,
és így két pólus nyugszik rajta;
tudjátok, hogy a katolikus
hívők nagy világában engem
a pápához hűséges lévén,
legkeresztényibbnek neveznek;
tudjátok, hogy a tévelygések
ellen fordultam szóval, tettel,
mely tévelygésekkel hitünket
zavarta meg a monstrum-ember,
Luther, a szörny; azt is tudjátok,
hogy azok, akik rólam írnak,
óvatos és tapasztalt lévén,
Tudós Tudor Henriknek hívnak.

Én tehát, aki olyan sokszor
mutattam és bizonyítottam,
hogy elkerülöm és üldözöm
a vészes tévelygést a hitben,
nyilván, hogy nem akarok újabb
visszavonást magam okozni,
hanem akarom sokkal inkább
az eretnekeket vádolni,
az összes eretnekeket,
akiket felbőszít a hit;
ezért van e gyülekezet,
ezért hívtalak össze itt,
csak a lelkem nyugalma végett.
Mindannyian hallgassatok meg.
Katalin, a királynőtök
(és itt előbb szólnak a könnyek,
zavartan és kétségbe esve,
előbb szólnak, mint a szavak)
Katalin, az erény példája
(mint férje vagyok boldogabb,
nem attól, hogy hány országom van,
nem attól, hogy király vagyok),
a bátyám felesége volt.
Ennyit eddig is tudtatok.
De így házassága velem
teljességgel érvénytelen,
és mivel nem vagyok a férje,
most a lelkiismeretem
megszabadítom a tehertől,
(közben sírok, tudja az ég)
és elválasztom őt magamtól
és elveszem minden díszét,
az arany babérkoszorút,
elveszem az arany jogart,
mert, nem lévén a feleségem,
viselni már nincsen joga.
Így leszek én keresztény cézár,
hogy egy asszonyt, akit nem szűnök
imádni, egy valódi szentet,
országaimból most száműzők;
tudja az ég, hogy önmagamtól
könnyebben válnék meg, mint tőle,
de be kell tartanom a törvényt,
mert én vagyok a törvény őre.
Mária hercegnőt, lányunkat,
- zöld ág ő egy királyi fáról -
örökösömmé nyilvánítom;
mert bár felbontott házasságból
született, hercegnő marad.

Esküszöm és elismerem.
Te pedig, Katalin, eredj,
mert a sors ilyen kegyetlen,
menj és sirasd a végzeted,
légy rossz jóslat az irígységnek.
Unokaöcséd Károly császár;
menj Spanyolországba, vagy végleg
eredj kolostorba, és élj ott,
ez megfelel szokásaidnak;
én tele vagyok részvéttel és
bánattal, és látni sem bírlak,
sajnálkozom a sorsodon
és sírok azon, ami történt. -
És ha volna olyan hűbéres,
aki nem értené a törvényt,
és ezek után rosszra gondol,
hóhér vágja le a fejét.

KIRÁLYNÉ:

Hallgass meg, uram, ha tudok
beszélni még; hiszen nehéz
a levegő parancsaitól,
és nem számít a sóhajom;
engedelmeskedem neked,
a nyelvemet visszafogom,
a könnyeimbe fulladok,
zokogásom elfojtom mélyen.
Henrikem, gazdám, fejedelmem,
édes uram és édes férjem,
(mert ez a neved mind közül
mindig legszentebb volt nekem),
nem sajnálom én a jogart,
a koronát a fejemen,
országaimból száműzötten
mind a kettő csak ócskavas,
nem sajnálom, hogy elűz innen
egy-két feltörekvő alak;
a tolvaj halál úgyis eljön,
lesznek ők még kifosztott vének,
csak azt sajnálom, hogy miattam
kell haragosnak látnom téged.
Azt sajnálom, hogy okot adtam
ekkora könyörtelenségre;
és hogy megértsd, hogy siratom,
hogy éppen ezzel sújt a végzet,
vessél inkább sötét tömlőcbe,
ahová a nap távol fénye
be sem hatol, vagy vitess engem
messze, a világ legvégére,
csak vadakhoz szólhassak ott,

csak fatörzsek hallgassanak;
vitess az óceán partjára,
ahol mindig fehér a hab,
hogy meztelen sziklákon éljek.
Élnék én akár itt, akár ott,
szegényen, de elégedetten,
ha édes uram, tudhatnám, hogy
szemed előtt kedves maradtam,
és a férjemnek nevezhetlek.
Képes volna rá a szerelmem,
hogy így már mindenben kedvezzek,
hogy akár nélküled is éljek.
(Lehetetlen dolgokat mondok!)
De hogy ne érezném, uram,
hogy miféle veszélyben forogsz,
ahogy most élsz, és hogy miféle
bajokat zúdítasz magadra?
Te legkeresztényibb király,
aki valaha a válladra
vetted, mert bölcs vagy és hívő vagy,
a Szentegyház oszlopait?
Aki Luthert összezavartad
elmélyült tanulmányaid
révén, aki Apolló fényét
elhomályosítod! Uram,
én annyit, mint te, nem tudok;
de a hitünk dolgaiban
jól eligazodom, akár
lecsukott szemmel is. Elvégre
minden tengeri utazó
igen szomorú véget érne,
ha hajója kormányosa
nem hinne a révkalauznak.
A vizsályok, a tévelygések
előbb mind kegyes maszkot húznak,
és úgy jönnek; de azután
álcájukat levetik végre.
Vigyázz, uram, hogy úgy ne jársz,
hogy lassan, lépésről lépésre
csússz le a mélybe, mert nehéz
lesz önmagadhoz visszatérned.
A pápa Isten képe; ő
mindent tehet, amire képes.
Ő megtette, hát megtehetette;
én, uram, csak ennyit tudok.
Őrá hivatkozom, Rómára,
mint a kegyes zarándokok,
rá függesztem a szememet,
hogy igazságot tőle kapjak.

Mehetnék Spanyolországba,
ott a hatalmas és gazdag
Károly királynál nyilván volna
otthonom és menedékem,
de nem akarom, hogy rajtad
még bosszút álljon dühében.
Ha bosszút akarna állni,
saját testemmel védenélek,
saját testem állna ellen
ellened támadó dühének,
edzett acél vak szúrásának,
égő ólom mérges tüzének.
Az sem lehetséges, uram,
hogy majd apácaként éljek,
egy zárdában; férjnél vagyok,
bár te tölem elköszöntél,
itt kell éljek palotádban,
ajtód előtt, küszöbödnél,
ráborulva halok meg majd,
tudják majd, hogy így is éltem:
uram, gazdám, életem vagy,
királyom vagy és a férjem.

A király hátat fordít neki és lassan kimegy WOLSEY-val.

Hátat fordítasz nekem?
Nem érdelem meg az arcod?
Persze, tudom, ingerült vagy.
Talán jobb, ha a haragod
nem látom. Haljak meg inkább,
hogy te ne legyél bosszús.
Lement a Nap (jaj nekem!),
rám homály és árny borult.

KÁROLY: *(Félre:)* Nem volt még részem életemben
ennél szomorúbb jelenetben.

KAPITÁNY: *(Félre:)* Micsoda zsarnok!
(Kimegy.)

TAMÁS: *(Félre:)* Mekkora sértés!

DIONIS: *(Félre:)* Vajon mi történt?

KÁROLY: *(Félre:)* Szörnyű egy érzés!
Ezzel megyek haza Párizsba;
a házasság törvénytelen,
nem akarja majd feleségül
Máriát a fejedelem,

Ferenc király. Megyek haza,
és majd ha a király nyugalma
visszatér, jövök, és meglátom,
hol üljem meg a lakodalmam.
(*Kimegy DIONIS-szal.*)

KIRÁLYNÉ: Mária!

HERCEGNŐ: Úrnőm?

KIRÁLYNÉ: Ölelj át
utoljára.

HERCEGNŐ: Hogyan nézhet
Önre, aki elveszíti?
Jobb, ha a szemek beszélnek.

Átölelik egymást. Jön WOLSEY és félrehívja a HERCEGNŐ-t.

WOLSEY: Úrnőm, a király hívatja.

KIRÁLYNÉ: Hát nem adsz egy kis időt még?
kegyetlen, már elválasztod,
a fától saját gyümölcsét?
Sírásom nagy tengerétől
ezt a patakot elvágod? -
Mária, Ég áldjon!

HERCEGNŐ: Ég áldjon!

KIRÁLYNÉ: Tegyen boldogabbá, lányom,
mint engem, az Úr az égben. -
Bíboros, a legfőbb bíró,
az Isten nevére kérem
(látja, még a földön járok),
hogyan jó tanácsosa legyen
a királynak.

WOLSEY: A király okos,
saját legjobb tanácsosa.
Nála én semmit sem tudok
elérni. Sajnos megfosztom
az örömétől.

(*Kimegy a HERCEGNŐ-vel.*)

KIRÁLYNÉ: Megbocsájtom.
Farkas vezeti a bárányt,
látom, de hiába látom. -
Boleyn, ugye ön barátom,
a pálca az ifjak féke,
szól a királynak, ha téved?

TAMÁS: A király bölcs, én meg értek
a szóból, nem állok ellen
örjögő lelke dühének.
Óvja Isten. Itt még tovább
maradnom életveszélyes.
(*Kimegy.*)

KIRÁLYNÉ: Anna, a szépség még arra
is hat, aki érzéketlen,
menjél a királyhoz, kérlek,
beszélj hozzá a nevemben
szerelmemről, vidd magaddal
sóhajaimat, és mondd, hogy
lassan már tengerré válik
mind a sok könny, amit ontok.
(*Kimegy BOLEYN ANNA.*)

Hát végül mindenki elhagy?
Senki sem nyújt menedéket?
Felség vagyok, és most ennek
minden dísze nélkül éljek?
Nincs, akinek panaszkodnék,
pedig egy vigasztalannak
úgyszincs más vigasza semmi?!

MARGIT: Én itt vagyok és én hallak,
itt maradok veled sírni.
Úrnőm, tiéd az életem,
neked adom, felajánlom;
mondják, ha rám emlékeznek:
Istenért és érted halt meg
Pole Margit, az udvarhölgyed.
Hová megyünk?

KIRÁLYNÉ: El egy várba.
Jaj, palota, te kavargó,
jaj, csalások óceánja,
arany-terítős koporsó,
porrá lett halott királyok
boltozatos kőriptája!
Eltemetem magam élve,
jaj, udvar, kastély, el innen!
Nézzen rád az ég! Jaj, Henrik!
Felnyitja szemed az Isten.

3. felvonás

Jön KÁROLY és DIONIS.

KÁROLY: Hogy mit mondasz?

DIONIS: Ami történt.

KÁROLY: Anna megváltozott volna?
Ilyen hamar? Megdöbbentő.
Férjhez is ment már valóban?
Franciaországba mentem,
hogy elmondjam királyomnak
Henrik szélsőséges tettét,
ő pedig parancsba adta,
hogy a hercegnőről többé
már egyetlen szó se essék.
Apám meghalt. Gyászban voltam,
egyszersmind örömben: láttam,
ezentúl szabad leszek,
és elmondtam a királynak
házassági tervemet.
Minden dolgomból azonnal
felmentett, elengedett,
örült, hogy egy nagy vagyonnak
boldog gazdája leszek.
Vágyaim szárnyán szállottam.
Dionis, ha tudnád, hányszor
éreztem, hogy a szél lomha!
Milyen boldogan képzeltem
el, hogy ugrik a karomba!
Milyen örömmel néz rám majd,
karját nyakam köré fonja!
És férjnél van.

DIONIS: A válás után
még csak éppen hogy elhagytad
ezt a hatalmas, keresztény,
boldogtalan birodalmat,
a király Boleyn Annával
megházasodott titokban;
azt mondják, a válásnak is
ez volt az igazi oka,
ahogy a szent Katalinnal
bánt, mint királynéval soha.
Két pártra szakadt az ország,
a királynak ez nem fontos,
együtt él Boleyn Annával.

A királyné pedig London
közelében, egy kis várban;
ott szenved nem könnyű sorsot.
Hát ez történt, ennyi történt
ilyen rövid idő alatt;
minden úgy van, ahogy mondtam.
Legjobb, uram, ha bölcs maradsz,
és hazatérsz; mert Londonban
láthatod, nagy veszélyben vagy.

KÁROLY: Kénytelen leszek hazatérni,
Dionis, ha nem halok bele
itt Londonban a féltékeny,
reménytelen szerelembe.
De még mielőtt hazamennék,
kell, hogy a királynét lássam,
szólnom kell vele egyszer,
haljak bár meg utána.
De ki jön itt a palotába,
ekkor kísérettel?

DIONIS: Hiúsága elárulja,
hogy ez Wolsey, a nagy ember.

KÁROLY: Gyerünk, gyere, menjünk innen;
hagyjuk őt; elmondom inkább,
mi a tervem.

DIONIS: Nagyon vigyázz,
veszélyben vagy.

KÁROLY: Azt tudom.
De jobb, ha nem adsz tanácsot;
bennem most olyan vihar van,
nem vagyok én alkalmas rá,
hogy a tanácsod megfogadjam.

Jön WOLSEY, iratokat átnyújtó katonákat küld el. Jön PASQUÍN.

WOLSEY: Miféle bosszantó papírok!
Hagyjatok már. Nem szenvedhetlek.
Ne jöjjetek utánam folyton.

ELSŐ KATONA: Micsoda ember!

MÁSODIK KATONA: Pimasz zsarnok,
ezért egyszer még bosszút állok!

ELSŐ KATONA: Milyen pökhendi!

(Kimegy.)

MÁSODIK KATONA: Milyen gőgös!
(*Kimegy.*)

PASQUÍN: Bíbornok úr, talán hozzám jött?

WOLSEY: Pasquín! No halljam, mi újság.

PASQUÍN: Épp el vagyok ragadtatva,
lebegek, szóhoz sem jutok,
valamitől, amit láttam.

WOLSEY: Mit láttál?

PASQUÍN: A temetésed.
Jó nagy kriptát csináltattál!
Egy ilyen apró madárnak
minek az a nagy kalitka?
De tudod-e, hogy mit mondok?
Nem oda fognak temetni.

WOLSEY: Te ostoba bolond, hallgass!
Jól figyelj a parancsomra.
Ebben a szent pillanatban
hagyd el a palotát, Pasquín,
vissza ne merj jönni.

PASQUÍN: Úgy lesz.
(*Kimegy.*)

Jön BOLEYN ANNA.

WOLSEY: Felséges asszonyom, nyújtsa,
kérem, a lábát. (*Letérdel.*)

ANNA: Keljen fel.

WOLSEY: Felséged a nap fényével
homlokát aranyozhatja,
és mert ez így van, megkérem
egy szívességre.

ANNA: Hát van-e,
amit öntől megtagadnék?
Megadhatom majd, remélem.
Halljam.

WOLSEY: A kancellár székét
kérem a királytól éppen;
felségedet arra kérem,
ne tagadja meg segítségét.
Ön hat rá.

ANNA: Hatottam már.
Mivel vágyát nem sejthettem,
ezért másnak segítettem.
Apám lett a kancellár.

WOLSEY: Nem hiszem, hogy így tett volna,
ha engem megkérdez róla
felséged és kicsit vár.
Ugye, így van?

ANNA: Miért volna?

WOLSEY: Úgy tudtam rólad, hogy szinte
közelebb állsz hozzám, mint a
saját apádhoz: ő volt az,
akitől az életet
kaptad; tőlem királyságot
kaptál; meg kéne hálálnod.
Királynévá tettelek.
Figyelmeztetem felséged,
maradjon távol a bajtól.
Nincsen bezárva az ajtó,
amelyen nemrég belépett.
Megnyitója nyitva tartja:
kinyílt az új királynőnek;
tegnap még a belépőnek,
holnap, aki kimegy rajta.
Hiszen aki a bitorlás
útján jött, az nyilván tudja,
hová vezet még az útja:
ott a végén a bíróság.
(Kimegy.)

ANNA: Milyen nyomasztó, valóban,
ha már nem hiányzik semmi,
lekötelezettnek lenni
és hálásnak állandóan!
Hiszen ugyan kit nem bosszant,
akit övez a dicsőség,
egykori hitelezőjét
látni folyton, látni hosszan?
Haljon meg Wolsey. Mi vagyok?
Zsarnok? Hálátlan? Parázna?
Azt mondja, holnap bezárja
az ajtót, amit kinyitott?
Legyek hálás? Hát nem így lesz:
bosszúmban szilárd vagyok.
Tönkreteszem a papot,
aki tegnap még segített.

Jön a KIRÁLY.

KIRÁLY: Ez a levél érkezett
Katalintól. Máris hoztam,
mert én még el sem olvastam,
hogy megmutassam neked.
Nyisd ki te. Én nem akarom.
Szerelmem, ragaszkodásom
kéri ezt tőled. Gondolom,
csupán egy csalódott asszony
sok haszontalan siráma.

ANNA: Miért akarod, hogy fájdalmas
dolgokat lássak és halljak?
Lássam, milyen az írása?
Maradjon előttem zárva.
Te olvasd el és te felelj,
és közben majd el ne feledd,
hogy ki volt ő nemrég, bár ma
nem az már: a feleséged.
Ha írsz neki, erre gondolj.
Nekem pedig királynőm volt:
emlékezzél rá.

KIRÁLY: Felséges
és nemes szellemed meghat,
és akaratodnak én is
engedek; hogy van, hogy mégis
azt mondják, hogy kegyetlen vagy?
Hogy lásd, mennyire becsülöm,
amit tettél, a hercegnőt
a palotából és szívemből
még a mai nap elküldöm:
éljen szomorú anyja mellett.
Mihelyt megírtam a választ,
megmutatom, hogy te is lássad.
Persze csak, ha írom engedsz.

ANNA: Engedlek. Hát persze hogy írj.
De hadd tudjam majd, mi van a
levélben.

KIRÁLY: Hát mi más volna,
kegyes csalás, amelytől egy szív,
amely csak fájdalmat érez,
megkönnyebbül.

ANNA: *(Félre:)* Látnom kell majd,
hogy tehessek bele mérget. -
(Hangosan.) Hálás vagyok a kegyért,
hogy elküldi⁷ a hercegnőt.

⁷ Ismét magázza.

igazán kedvemre tett, sőt
hadd öleljem át ezért.
De még jobb kedvűnek látna,
- ön is az volna -, ha mást
még előbb, mint Máriát
szívéből végleg kizárna.

KIRÁLY: Két őriznék itt tovább,
ha a saját lányomat
száműzőm? De mondd, ki az,
akinek itt-léte bánt?

ANNA: Az, aki olyan pimasz,
tisztetetlen szava, hangja...

KIRÁLY: Álljunk meg egy pillanatra.
Van olyan ember - ki az? -,
aki olyan szemtelen,
akad olyan gonosz férfi,
aki a nap fényét sérti?
Mondd meg a nevét nekem.
Azonnal akarom tudni.
Mitől tartasz? Na csak folytasd.

ANNA: Félek mondani, ki volt az.

KIRÁLY: Ki volt?!

ANNA: A bíboros, Wolsey.

KIRÁLY: Wolsey tehát szemtelen
volt veled, megbántott téged?
Ha te megveted, lenézed,
már én sem szerethetem.
Menj, ne lássanak velem.
Teszek róla, hogy legyőzze
ma Wolsey-t a saját gőgje.

ANNA: Lábad csókolom. (*Félre:*) Igen,
három pontból állt a tervem,
három halált elgondoltam,
megvalósulnak mind sorban;
ez tesz majd boldoggá engem,
és még boldogabb leszek,
amikor megtudom majd, hogy
sem királyné, sem bíbornok
többé már nem fenyeget.
(*Kimegy.*)

Jón PASQUÍN.

PASQUÍN: Szabad-e ide belépnem
habár nem kaptam engedélyt?

KIRÁLY: Ki tiltotta meg, hogy belépj?

PASQUÍN: Az az úr, aki csak éppen
gondol egyet és elküldhet.
A bíbornok, amíg tűröd,
ahogyan engem száműzött,
téged magad is száműzhet.

Belép a két KATONA.

ELSŐ KATONA: Hallgasd meg, uram, mi történt.
Szolgáltalak hűségesen.
Kockáztattam az életem.
Mondd, felség, van olyan törvény,
hogy nekem a bíbornok úr
parancsolhat, megtagadva,
hogy figyeljen a szavamra?
Bánhat-e ő velem rosszul?

Belép WOLSEY. Amikor meglátja a két KATONÁ-t, nagyon dühös lesz.

WOLSEY: Mi ez itt? Hát nem megmondtam,
nem léphet be ide senki!?
Hát itt már így teljesítik
a parancsom?

KIRÁLY: *(Nagyon komoran.)* Csak nyugodtan,
bíbornokom. Elég, Wolsey...

WOLSEY: Én kímélni akartalak
csak, hogy ne járkálhassanak
össze-vissza...

KIRÁLY: Jó ezt tudni.
Nagy gond ez, elismerem.
Megszabadítalak tőle.
Ne légy birtokaim öre.
Nem vagy a miniszterem.
Vagyonod és minden házad,
mind, amit gyűjtöttél, fősvény,
nem tiéd már, mert most önként
átadod a kapitánynak.
(A KATONÁK-hoz.) Kapitány úr, indulás.
kirabolhatják.

WOLSEY: Ha így van,
csak sírok és ilyen kínban
minek is éljek tovább?

KIRÁLY: Bár kivégeztethetnék
sok bűnödért: nem teszem.
Élj csak tovább, hadd legyen
súlyosabb a szenvedésed.
Most már szenvedsz élve, halva.
Szomorú egy látvány, nézni
fösvényt, hogyha nincsen pénze,
törtetőt, ha nincs hatalma.
(*Kimegy.*)

ELSŐ KATONA: Megmondtam én, jóelőre,
és a bosszúm csak elérte!
(*Gúnyos mozdulattal távozik.*)

WOLSEY: Ezek itt már rám se néznek!
Többé nem is félnek tőlem!
Nincs tisztelet, fegyelem!

MÁSODIK KATONA: Ezt a napot vártam egyre,
hogy az ég jól megbüntesse.⁸

WOLSEY: Ezek bánnak így velem!
Nem lehet ennél nagyobb kín,
törtetésemért ezt kaptam.

PASQUÍN: Ebben a szent pillanatban
hagyd el a palotát, Pasquín,
és be ne merj lépni. Végleg
teljesül a parancs, látod.
(*Kimegy.*)

WOLSEY: Nahát, még csak ez hiányzott.
Rövid sóhaj volt az élet.
Jaj, a jóslat, jaj nekem!
Pedig megmondta előre!
Hogy figyeljek majd egy nőre,
mert az lesz a végzetem!
Jaj, te vagy az, Boleyn Anna!
Én emeltelek az égbe,
te taszítasz le a mélybe,
szakadékba, hogy meghaljak!
Imám az Istenhez így szól:
lásd úgy magad, mint én látom
magamat, csak ezt kívánom.

⁸ Megjegyzés: a Második Katona itt biztosan kimegy.

Így haljon, aki így gyilkol!
Ezt kaptam én annyi jóért!
Az legyen tehát az ára,
hogy a férjed parancsára
vágja el nyakad a hóhér!
(Kimegy.)

(Mező, toronnyal.)

Jön a KIRÁLYNÉ és POLE MARGIT.

MARGIT: Úrnőm, sétáljunk a mezőkön,
felejtsd kissé a szenvedésed,
inkább a halvány hajnalt nézzed,
hiszen ez a torony nem börtön,
hogy egészen bezárd magad.

KIRÁLYNÉ: Nem úgy van az.
A szomorút az vigasztalja,
ha folyton szomorú marad.

MARGIT: A nagybátyám küldi, titokban
ezt a láncot, úrnőm, neked.

KIRÁLYNÉ: Van, aki nem feled.
Itteni szomorúságomban
neki és neked köszönök
minden kis örömet,
ti törődtök csak, ti ketten,
most is folyton velem.

MARGIT: Elismerem,
egyszerű darab.

KIRÁLYNÉ: Az Isten
meghálálja, azt hiszem.
Amíg ezt a néhány kis szál
szegfűt és rózsát mind sorra
összeszedem egy csokorba,
énekelj el, amit szoktál.

MARGIT: Talán, hogy sírjál,
amíg azt a dalt hallgatod?
Hogy szomorú lehess?

KIRÁLYNÉ: Hátha
valaki rólam csinálta,
hogy is mondja a dalod:
tegnap még a világ csodája,
ma saját árnyam sem vagyok.
Virágok, mind tanuljatok, ...

MARGIT: *(Énekel)* ... mi lettem tegnaptól mára:
tegnap még a világ csodája,
ma saját árnyam sem vagyok.

Mialatt énekelnek, jön WOLSEY, szegényes öltözékben és meghallja az éneklést.

WOLSEY: „Tegnap még a világ csodája,
ma saját árnyam sem vagyok!”
Jövök csak itt, és hallgatok
a szép dal édes hangjára,
olyan, akárha
a hangok és a visszhangok
magamhoz térítenének:
a dal felébreszt,
álomban csörgőórát hallok,
vége az álomnak, a feledésnek.
Hegyi szépség, ki dallal öl,
kezdj újra a gyilkos dalba,
pillanatról pillanatra
életem végét megjelöld.
Magam elől
szököm veszetten.

MARGIT: Jönnek.

KIRÁLYNÉ: Takard el az arcod.
(Mindketten eltakarják az arcuk)

MARGIT: Ki az?
De hiszen Wolsey az!

KIRÁLYNÉ: Hogy itt látjuk őt, ez meglep.
Kell, hogy oka legyen, igaz?

WOLSEY: Szép hegylakók, ha arcra is
éppen olyan isteni szépek
vagytok az emberek szemének,
mint a dalok hangjai,
amit olyan jó hallani,
kérek, hogy adjatok
egy elhagyott, szerencsétlen szegénynek,
egy kivetett vándornak menedéket.
Amennyit ott hagyott,
annyit már úgysem kérhet.
Ma alamizsnát kérek,
aki tegnap még adni tudtam.
A tengerből partra jutottam,
most egy patakban fulladnék meg!
Vak fényben élek,
pedig a fényem a nap csodálta.

Össze-vissza célozgatok,
csak dadogok.
Rólam szól az a dal, hiába:
„Tegnap még a világ csodája,
ma saját árnyam sem vagyok.”

KIRÁLYNÉ: *(Félre MARGIT-nak)* Tettessünk csak tovább, Margit.
(Hangosan:) Ki ártott neked?

WOLSEY: Egy hálátlan asszony.

MARGIT: Aki így gyilkol, így haljon!

KIRÁLYNÉ: Ha a halálodra számít,
vagy a vagyonodra játszik,
megérdemli, azt kell hinnem,
hogy ezt kívánja neki más is.

WOLSEY: Engem
azért büntet meg az Isten,
amiért vele jót tettem.

KIRÁLYNÉ: Inkább azzal tettél volna
jót, aki hálás.

WOLSEY: Úgy érzem,
ha így tettem volna, éppen
két ellenségem is volna,
ez a válasz a jóra,
megbűnhődsz, ha jót tettél:
én a sorsot jó közletről megnéztem,
és most úgy vélem,
hogyha mást teszek lekötöztetvé,
akkor most más volna az ellenségem.

KIRÁLYNÉ: És ezt valóban így is gondolod?

WOLSEY: Mi mást érezne legbelül,
aki koldulni kényszerül,
aminél nincs megalázóbb dolog?

KIRÁLYNÉ: Hát itt vagyok,
felajánlom a segítségem
mert én benned vigaszt találtam,
hiszen láttam
egy embert, aki olyan szerencsétlen,
hogy rám szorul, mert gyengébb nálam.

WOLSEY: Vigasztal, ami nekem átok?

KIRÁLYNÉ: Igen, mert bár szegény vagyok,
valamit mégis adhatok.
Itt van, tessék, fogd ezt a láncot.

WOLSEY: Ne csak a láncodat köszönjem:
nagyvonalú és kegyes vagy.
Ha egyszer segítséget adsz,
ne tagadd meg a vigaszt tőlem.
Ha majd fekszel a földben
legyen a neved kétszer áldott.

KIRÁLYNÉ: A nevem? Tudni akarod,
hogyi ki vagyok?
A legszomorúbb asszonyt látod.
Amit akarsz, megtudhatod.
Hogy megvigasztalhasalak,
Wolsey, odaadnám a lelkem.
Tessék. Most megismeresz-e engem?
(*Felfedi magát.*)

WOLSEY: Látom, te vagy
kegyesek közt legigazabb
a világon. Jaj, mennyit téved,
aki jót tesz! Itt vannak ketten:
Boleyn Anna száműzött engem,
és Katalin nyújt menedéket,
most, mikor földönfutó lettem.

MARGIT: Úrnőm, katonákat látok,
éppen errefelé jönnek.

WOLSEY: Biztos, hogy engem üldöznek,
félek; itt nem biztonságos.
Értem jönnek; ha itt várok,
dühükben még itt megölnék.
Sorsom ne kínozzon többet.
Keressetek, nem találtok!
Bosszút állok.
Engem nem kaptok el élve!
Engem nem fog meg egy fogdmeg!
Éppen ott egy
szikla. Leugrom a mélybe.
Ahogy éltem, úgy halok meg.
(*Kimegy.*)

Jön a KAPITÁNY, a HERCEGNŐ és katonák.

KAPITÁNY: Az én uram, a király,
udvarából hozzád zavarta,
az öröklésből kitagadta
a lányodat, Máriát.

HERCEGNŐ: Nem is kívánt
a szívem nagyobb örömet,
s megadta kegyetlen apám.
Édesanyám,
hogyan megtudtam: hozzád jövök,
mit számított a koronám?

KIRÁLYNÉ: Vesszen el koronám, jogarom,
vesztsek el mindent, itt éljek,
ahol nem vesztelek el téged.
Hogy van a király?

KAPITÁNY: Asszonyom,
én tisztellek erényedért.
Válaszát küldi.

KIRÁLYNÉ: Meghalok,
hogyan én neked mit nem adok,
ajándékba az örömet!
Hogy itt tarthatom a kezemben
uram, a király levelét?
Ilyen hatalmas öröm ért?
Ért-e nagyobb dicsőség engem?
Mondd meg Henriknek, az uramnak,
férjemnek, pontosan, híven,
hogyan az én szerelmes szívem
hogyan becsül egy ilyen jutalmat;
mondd, hogy olyan boldog vagyok,
úgy örülök, hogy attól félek,
hogyan sokáig már nem is élek,
mert örömben meghalok.

(Terem a palotában, paravánokkal, függönyökkel)

Jön a KIRÁLY

KIRÁLY: Milyen zavart és nyugtalan
egy áruló hamis szíve!
Milyen gyanú szorongatják,
félelmektől bekerítve!
Folyton tudni akarom,
hogyan hatnak az új hírek,
árgus szemmel figyelek,
mint egy hiúz, mindenkire.
Innen szoktam hallgatózni;

innen tudom, kire-kire
mennyire számíthatok,
megtagad-e vagy segít-e.
(Elbújik a függöny mögött.)

Jön KÁROLY, BOLEYN TAMÁS és DIONIS.

KÁROLY: Minden ismerős üdvözl.
TAMÁS: Itt barátként fogad minden.
KÁROLY: Megsértett saját királyom,
kérlek, barátom, segíts meg,
rejts el engem az udvarban.
DIONIS: *(Félre:)* Hogy milyen ügyesen színlel.
Pont fordítva.

Jön ANNA és SEYMOUR JANKA.

TAMÁS: A királyné.
KÁROLY: Felség, lábad elé siet
most legújabb hűbéresed,
szolgád leszek, örök híved.
Nyújtsd a kezéd, és azt mondom,
hogy csakis az hozott ide.
Hadd bújjak el a lábadnál,
igazságot kér a szívem,
becsületed megsértette
a király.
DIONIS: *(Félre:)* Hű, de jól színlel.
ANNA: A király!
KÁROLY: Igen, asszonyom.
ANNA: Mivel?
KÁROLY: Elvett tőlem mindent,
ami az enyém volt.
ANNA: *(Félre:)* Értem.
Minden szava nekem üzen. -
(Hangosan:) Mit vett el?
KÁROLY: Egy erős várat.
Legyőzhetetlennek hittem.
Végül mégis az övé lett.

ANNA: Mert a felség legyőz minden
erődítményt.

KÁROLY: Így igaz.
Erősebb hatalom nincsen.

ANNA: Öné volt?

KÁROLY: Én boldog voltam,
hogy már az enyém volt, igen.
Az én szerény hatalmamban
láttni véltem, tudtam, hittem.
Minden megváltozik végül.

ANNA: Esküszöm, hogy megsegítem,
a magam és Henrik nevében.
Kárpótolni fogom minden
sérelemért.

KÁROLY: Nincs kárpótlás

ANNA: Miért, Károly?

KÁROLY: Mondom, nincsen.

ANNA: Janka.

SEYMOUR JANKA: Úrnőm.

ANNA: Mondd, hogy menjen
hamar le a kertbe minden
muzsikusom. És Önt, Boleyn,
a király várja.

TAMÁS: Megyek, igen.
Szolgállak. Kötelességem.
(*Kimegy.*)

Bent marad a KIRÁLY, elrejtőzve, továbbá ANNA, KÁROLY és DIONIS.

ANNA: El akartam küldeni innen
mindenkit, hogy beszélhessünk.
Károly, tudd meg, hogy szerintem
azt a sértést jóvá tenni
nem egészen lehetetlen.
Ha egy király akar engem,
ha egy király szeret, tisztel,
nő vagyok, mondd, hogyan állnék
ellen?

KÁROLY: Azt hittem, hogy viccelsz.
Azt mondod, hogy...

KIRÁLY: *(Félre:)* Miket hallok!

KÁROLY: „Egyszer csak elmentél innen,
te vagy hibás. A távollétben,
tudod, hűséges nő nincsen”.
Jól mondod. De a király
nem mentség erre, hiszen
az akaratod szabad,
nem hajlítja semmi sem.
Vedd el hamis leveleid,
a sok aljas zsákmányt, vigyed,
mert rossz helyen vannak nálam.
Én úgy tettem, mint Ulysses:
mindkét fülem jól bezártam,
hiába énekelt Kirke.
De nem panaszkodom, nő vagy,
csak úgy tettél, ahogy illett.
(Odaadja a leveleket és kimegy DIONIS-szal.)

ANNA: Károly, várj, Károly, maradj még.
Jaj nekem! Melyiknek higgyek:
szerelem és tisztelet közt
lelkem, mint egy bárka, billeg.
(Kimegy.)

A KIRÁLY előjön rejtekhelyéről.

KIRÁLY: Egek, mit hallottam én itt!
Hát az lehet, lehet ilyet,
hogy míg itt állok, mellettem
ennyi hazugság elsiet?
Szörnyű félelem! Vad gyanú!
Boldogtalan sorsom, mi ez?
Hát megcsalt? Ő engem? Alig
voltam gazdája a kincsnek,
amely felér a nappal? Túlzok?
Nap volt, most fogatkozni kezd.
Ez a levél azok közül
esett le... *(Felemeli.)*
... Lehet túrni ezt?
Ilyen fájdalmat? Ő írta. *(Olvassa.)*
„Tiéd vagyok, Károly...”... igen?
„... uram vagy...” Hogy ezt kimondtam!
Szerelmes, hogy szinte liheg!
Persze mit számít, hogy mit ír,
ha előttem mondta ki ezt:
„szerelem és tisztelet közt
lelkem, mint egy bárka, billeg”?

Kétkedik? Kétkedjék.
Nem ronthatja el a hírem.
Hol van az őrségem!?

Jön a KAPITÁNY.

KIRÁLY: Uram.

KIRÁLY: Feledve, hogy tisztelitek
őfelségét, a királynét...
A királynét? Nem! Vagyis ezt...
... ezt a nőt, ezt a bestiát,
vak varázslót, hamis szfinxet,
baziliszkuszt, áspiskígyót,
dühös tigrist, ezt most innen,
ezt a Boleyn Annát rögtön
a Towerba viszitek,
mely ott áll a palotával
éppen szemben, oda, igen,
halott éjben élő zsákmány:
ő forró, az éjjel hideg,
és vele a franciát is,
aki követ volt. Hát siess.

(Kimegy a KAPITÁNY.)

Szerelem és tisztelet közt
lelkem, mint egy bárka, billeg!
Akiben megült a kétely,
hamarosan hazudni kezd,
ami azután történik...
elég csak elképzelni ezt.
Volt-e olyan nő már, aki
ellenállt kételyeinek?
Boleyn Anna! Legközepről
szálltál föl magasra, míg egy
felhő meg nem koronázott:
de ahol ülsz, nagyon billeg.

TAMÁS: Uram, szónokolsz a szélnek?
Nagy baj lehet, ha te ilyet
teszel, felség.

KIRÁLY: Jaj, Boleyn!
Bölcs vagy, a válladon viszed
egész birodalmam súlyát;
sőt, már kancellár a tiszted:
most igazságot kell tenned.
Hadd lássam, miként vegyítesz
kegyet és szigorúságot.

TAMÁS: Felség, ez a rejtvény minek?
Mire figyelmeztetsz vele?
Esküszöm, mint jó miniszter,
hogy saját, tiszta vérem sem
kivétel, ha ítélni kell...

KIRÁLY: Jó, hogy ezt a szót kimondtad.
Fogd ezt, más tanúság nincsen
és nem is kell. *(Odaadja a levelet.)*

TAMÁS: Bár végül is
kétségbe eshetnék, hiszen
apa vagyok, de nem teszem.
Nyilvános szerepem ilyen:
bíró leszek és nem apa.
Mindig szabad voltam, igen.
Saját véremben mosom meg
a kezem.

Jön ANNA, a KAPITÁNY és KATONÁK.

ANNA: Gazfickók, mi ez?
Megízlelteti haragom
veletek még az egy Isten!
Én fogoly!? A hatalmammal
nyíltan szembeszállni ki mer?
Akad ilyen a világon?

KAPITÁNY: Királyi parancs. A tisztem,
hogy végrehajtsam.

ANNA: Majd a király,
dönt rólam. Te győzhetetlen
Cézár, te parancsoltad ezt?

KIRÁLY: Én parancsoltam.

ANNA: Senki sem
szállhat szembe parancsoddal.
Térden állok. Szerény szívvel
csókolom felséges talpad.
De mondd, mi készítetett ilyen
vad parancsra?

KIRÁLY: Te tudod jól,
én meg nem mondok semmit sem,
a bűnt is, a büntetést is
elmondja halálod híre.

ANNA: Oda van már a szerencsém,
oda a győztes tekintet,
oda az arany dicsőség,
oda jó hír, oda minden.
Sorsom, bolond mandulafa,
rózsaszín a szirmod színe,
jaj, de idő előtt nyíltál!
Mert a nap hiába süt le
virágaidra, ha később
dühös szelek tépik mindet.
Mezön fekvő hullák arca:
letépett szirmaid színe;
szárnyszegett madár a szélben:
nemes zsákmány, fönt lövik le.

TAMÁS: Vigyétek, teljesítsétek
a parancsot.

KAPITÁNY: Úgy lesz minden,
ahogy parancsoltad.
(Kimennek.)

KIRÁLY: Szavak!
A lelkem miért gyötritek?
Miért fenyegetsz, képzelet?
Félelem, ne üldözz, mi ez?
Annyi ellenség egy ellen,
miért támad mind egy szívet?
A legboldogtalanabb embert
kegyes Úristen, segítsd meg,
bármeddig forog a világ,
nálam nyomorultabb nincsen.
(Egy pillanatra elhallgat.)
Máris érzem, máris biztatsz,
erőt adsz és könnyebbítesz
lelkem terhén, csak lássam be -
ha elkezdted, fejezd is be!
Térjek vissza Katalinhoz,
azt mondod. Igen, ez így lesz.
Jó tanács! De hiszen az ég
adott-e rosszat Henriknek?
Hozzák ide az igazi
feleségem! Szerény szívvel
megkérem, hogy könyörögjön:
nézzen rám kegyesen Isten.
Hé, őrség!

Jön a HERCEGNŐ és POLE MARGIT, gyászruhában.

HERCEGNŐ: Kockáztassam bár
az életem, apám színe
előtt kérek igazságot!
Nem mint a lányod, de mint egy
szomorú, a legszomorúbb
asszony, kérlek, hogy tekints le:
igazságot! Igazságot!

KIRÁLY: Fekete gyászt miért viselsz?
Meghalt Katalin, mondd?

HERCEGNŐ: Igen.
Ki tudhatott elvenni egy
ilyen szent életet? Azért
jövök, hogy kérjelek: siess,
állj bosszút! Én itt térdelek,
föl sem állok addig innen,
amíg ezt meg nem ígéred,
vagy vedd az életem, tied.
Igazságot! Igazságot!

KIRÁLY: Jaj nekem! Már Katalin egy
jobb világban él. Jaj, egek!
Jaj, mit tettem! Jaj, mit tettem!
Ha nem lehet jóvá tenni,
már a bűnbánat is minek?
Mire jó kijózanodnom,
vágyni rá újból: mind minek,
hogyha már az ajtó zárva?
Az egyháztól minden kincset
elvettem, és mehtagadtam
a pápa hatalmát, így ez
már mind megfordíthatatlan,
és ezután mindig így lesz.
Ha ma elvenném a grófok
földjét, minden szabad britet
elítélnék, azt mondanák,
az a szabadság - de mi ez?!
Szép angyalom, fényes trónon
ülsz az égen, mert a hited
mártírrá tett halálodban,
téged kérlek, hogy segíts meg!
Te mindig nagylelkű voltál;
segíts, bánom már, hogy így lett.
De késő már, nem lehet már.
Jaj mit tettem, jaj mit tettem!

(A HERCEGNŐ-höz szól:)

Te angol királynő leszel,
és hogy ezt megerősítse,
ma a birodalmi gyűlés
megesküszik rá, hogy így lesz,
benned támad föl szent anyád,
emlékét így őrized meg.
Fülöp spanyol király, Károly
fia lesz a méltó hitves,
hozzá adlak feleségül:
a flamand föld tőle híres.
Esküszöm, hogy bosszút állok,
ahogy kérted, úgy meg is lesz.
És hogy megkoronázásod
napja boldog legyen, híres,
jöjjenek össze a rendek.

HERCEGNŐ: Oly szomorú napon, mint ez,
mikor ül rajtunk a bánat,
nem lesz jó, ha kényszerítesz
ekkora nagy ünneplésre,
ahol örülnek a szívek.
Jobb lenne, uram, egy más nap.

KIRÁLY: Ne feleselj, még ma így lesz.
Mert hiába akartam, hogy
anyád visszakapjon mindent.
Akarom, hogy legalább te
megkapd mindazt, ami illet.
Az övé lesz a dicsőség,
ha majd néz az égből minket,
Annáé meg a rémület,
bár neki talán már mindegy.
Menj és öltözz ünneplőbe.

HERCEGNŐ: Engedelmeskedem, hiszen
a kedvedből lesz a törvény.

KIRÁLY: Jaj, mit tettem! Jaj, mit tettem!
(Kimegy a HERCEGNŐ és MARGIT.)

Jön BOLEYN TAMÁS.

TAMÁS: Amit rendeltél, megtettem.

KIRÁLY: Hallgass ide...
(Halkan beszélnek.)

Értesz, igen?
Az eskühöz minden legyen
meg, ami kell.

TAMÁS: *(Félre:)* Hogyne, hiszen
megtettem ennél többet is;
hogyan ne szolgálnálak híven?
(Kimegy.)

KIRÁLY: Akkor látnom kell tehát,
mert nem lehet nem látni ezt,
a leggyászosabb színházat,
legsomorúbb jelenetet,
mert a világ kezdetétől
máig nem láthatott ilyet
itt lent a hiúz-szemű nap,
ahogy útján körben siet.
Már az esküre jelt adnak
(Kint zeneszó.)
most szívélyes arc kell ide,
barátságos mosoly, az kell,
a vigaszt is tettetni kell.
Bátorság, tegyél erőssé,
bátorság, kérlek, segíts meg,
adj valami láthatatlan
jelet, amelynek majd higgyek!
Segítsd meg uram, a hajóm,
ezen a veszélyes vízen!
Billegő bárkám hatalmas,
viharos vizeken viszem!
(Kimegy.)

Sípok és trombiták szólnak és jönnek az esküre mindazok, akik tudnak,⁹ és a KIRÁLY és a HERCEGNŐ, akik föllépnek egy trónra. Lábuknál párna helyett BOLEYN ANNA szemfedővel letakart testét kell elhelyezni; amikor leülnek, kitakarják; jön még BOLEYN TAMÁS, POLE MARGIT, a KAPITÁNY és lovagok.

HERCEGNŐ: Felséged hogy megtorolta,
és jól, minden sértődésem.
Lábam elé tette, azt, ki
azt hitte, ott áll fölöttem!
Ha ilyen boldog a kezdet,
vége nincs a boldogságnak:
győzelmes dicsőség őriz,
dicső, nagy győzelmek várnak.

KAPITÁNY: A legkeresztényibb Henrik,
akit a korona díszít,
mely nagy - bár neki magának
olyan nagy érdeme nincs is -,
a köznép kívánságára,

⁹ Nyilván nem a szerepekre, hanem a színészekre értendő. Élő színházban dolgozó szerző jellegzetes szerzői utasítása.

amely eddig azt hihette,
hogy Katalin, a királyné
törvénytelen élt mellette,
Máriát, közös leányuk,
úrnőnket és hercegnőnket
nyilvánítja most egyetlen
és törvényes örökösnek.
És ehhez a hősi tettehez
minden londoni és angol
úrnak, kis- és főnemesnek
fejet hajtani parancsol.
Elrendeli, mint királyunk,
mint mindannyiunk legfőbbje
két jogon is, hogy esküdjünk
a törvényes örökösre.
Engedelmeskedni fogtok?

MIND:

Igen.

KAPITÁNY:

A hercegnő offensége
esküszik, hogy teljesíti,
ami a kötelessége:
hogy békében, háborúban
minden bántástól megvédje
hűséges alattvalóit;
ebben nem lesz pihenése.
És hogy nem kényszerít senkit
semmiféle újításra
a vallási szokásokban,
és nem támad a szektákra.
Rómával és főpapjával,
hogy itthon ne szüljön viszályt,
csak úgy jár el, hogy mindenben
kövesse apját, a királyt.
Nem vesz el világiaknak
adott papi jövedelmet,
és nem tekinti rablásnak,
ki mit az egyháztól elvett.
Ha pedig fenséged nekünk
most, itt, esküt tesz minderről,
velsz hercegnővé tesszük.

HERCEGNŐ:

Én így nem leszek hercegnő.
Felség, ez az ön parancsa,
hogy esküt tegyek minderre?

KIRÁLY:

Ezt a birodalom kéri,
semmi újat nem kér velem.

HERCEGNŐ: Ha azt hiszi ez az ország,
 hogy leteszem ezt az esküt,
 rosszul hiszi. Kínálhatnak
 ezer birodalmat együtt.
 Felséged az igazságot
 jól tudja, hát ne akarja,
 hogy az állam érdekéért
 Isten törvényét elhagyjam.
 Aki *A hét szentség*-ről írt,
 nagyszerű, ragyogó művet,
 melyért bölcsek, nagy tudósok
 mint csodáért, lelkesültek;
 megírta, hogy mi a pápa
 iránti engedetlenség,
 melytől sok ravasz eretnek
 is megbánta minden tettét;
 és úgy tudott írni erről,
 mindezt olyan bölcsen mondta,
 hogy a szentségtörő Luthert
 magát is zavarba hozta;
 az ma mindezt megtagadja!

KIRÁLY: *(Félre:)* Igazad van. Majd megérted,
 hogy most mégis ezt kell tenned.
 Jaj, Henrik! Mi vár még téged! -
(Hangosan:) Mária, ön fiatal nő,
 és most csak azért beszél így,
 mivel még tapasztalatlan.
 Majd hamarosan megérti,
 mi hasznos, mi fontos nekünk.

HERCEGNŐ: Az fontos, hogy az egyháznak
 híven engedelmeskedjünk.
 Nem bánom, ha megaláznak,
 neki szolgállok. És nem kell
 a nagyság, amit kínálnak.
 Hát tagadjam meg a törvényt?
 Nem fizetek ilyen árat.

KIRÁLY: Itt nem a törvényt tagadjuk.
 A törvényből egy-két cikkelyt.

HERCEGNŐ: Aki csak egyben hibázik,
 az máris megsérti mindet.

MARGIT: *(Félre:)* Ó, te nagy, keresztény úrnő!
 Él sokáig, élj örökké!

TAMÁS: Szelídítse meg őfenségét,
kérem, felség, mert az ország
így nem fog rá fölesküdni.

HERCEGNŐ: Megpecsételi a sorsát,
akiben csak irántam van,
s az egyház iránt nincs hűség.
Csak úgy nem küldöm máglyára,
ha időben bánja bűnét.

KIRÁLY: Nem Máriát jellemzi ez
a düh, csak az életkorát.
A hercegnő bölcs és józan,
mérsékelni fogja magát.
Fölesküdhethet rá az ország.
és ha majd uralkodása
nem lesz az ország kedvére,
Anglia úgyis lerázza...

KAPITÁNY: Esküt tesznek mind a rendek?

MIND: Igen, mert a király akarja.

TAMÁS: A mondott feltételekkel.

HERCEGNŐ: Elfogadom. *(Félre:)* Azok nélkül.

Sípok szólnak és mindenki kézcsókra járul, a szokásos ceremóniával.

KIRÁLY: Fölesküdték rád a rendek,
velszi hercegnő vagy.

MIND: Sokáig éljen a hercegnő.
éljen!

HERCEGNŐ: Isten óvjon titeket!

KAPITÁNY: Hát így történt, így ér véget
a komédia, melynek tárgya
Henrik, a tudatlan tudós,
és Boleyn Anna halála.

-&-